This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक

हस्तलिखित संग्रह

दाखल.क्र M-2795 विषय धर्मशास्त्र

नाव श्रीमद् भागवत महापुराण

लेखक/लिपीकार बारावा अध्याय

पृष्ठ 17 काळ — [✓ पुर्ण]/ अपुर्ण

श्रीजनार्दनप्रसंन्न॥ द्वादशोध्यायः ॐ नमोसद्गुरु वसंतु॥ ऐक्यरुतुकाळीं तुझारुतु॥ तोरुतुकाळींचौंरुतु॥ मा
ज्ञानवनां तुजें रिघं॥१॥ तेआविधेचिंजुनिपानां॥ गळोनिजातीनतक्षुणें॥ नवपें विद्याविराजमानें॥ विरक्तपणें ल्लवि
नु आरक्त॥२॥ आत्यंतवैराग्याचीहांवं॥ खाकरजालेरक्षसवे॥ त्यासीनिघालेनवपालुवा॥ आतिलवलवकों
वळीका॥३॥ जाल्यावसंताचेंरिगवणें॥ विद्यारूपेंवृक्षआडवफुटलेनेणों॥ मगसोहंभावाचिंसुमनों॥ तेणें
गुणें विकासलीं॥४॥ हेछसारुप्पलक्षभ्रमर॥ तेथंसेंपावलेआतिसत्वरा॥ आमोदसेवितीआत्मरूपआत्म
वारा॥ केसनिकेसवकुचंबे॥५॥ स्वभावाच्याआमोदधारा॥ सेवितांसुखजालेंत्यांभ्रमरां॥ हृदयेकमळींकेला
थारा॥ मध्यमद्वाराचालीलें॥६॥ भेदुनियांसाहीकमळें॥ द्विदळादिशउत्रादळें॥ सेपावलेंमळयानि
ळोसहस्रदळेपर्यंत॥७॥ तेथेंसेउनिपरागधवळा॥ उन्मत्तमातलेंआळी॥ उळ्ळाकरितीआनंदाचागोंदळा॥
सुखकल्लोळस्वानंदें॥८॥ पालागलीआनुहाताचीध्वनि॥ रुणझुणीतीद्वालक्षणीं॥ त्यानादातेंप्रा
सुनिं निःशब्दपणीं नीवांत॥९॥ तेथमोक्षसुखाचेघडडोलतांदिसताती॥ आतीगाढ॥ तेणेंजीवात्मपुर
तसेकोडकरितीधुमाडसोहंसोहं॥१०॥ मुमुक्षुमयोरआतीश्रीती॥ पीछपसरोनिनाचती॥ येउनिव
संतवनाप्रती॥ टाहोफोडीतीगुरुनामें॥११॥ नमस्तकोकीळाहोतंमौना॥ वसंतरुतुराजदेखोना॥ आतिहीकं
र निवीसर्जना॥ मधुरस्तवनगर्जेती॥१२॥ भक्तिसरोवरिंनीमळपाणी॥ विकासल्यानवविधकमळणी॥
भक्तसुखावतीतीयेस्थानीं॥ निमज्जनिंनीववळा॥१३॥ तेस रोवरिंचेसवितेपाणी॥ जीवसीवचक्र
वाकेंदोन्हीं॥ सद्गुरुचीक्षमानुवसंतवनीं॥ देखोनिमीळणीमीळाली॥१४॥ वसंतेंउल्हासतरुवरां॥ उ
ळोनिलागल्यास्वानंदधारा॥ पारब्याभेदुनियांधरा॥ धराधराविगुंतल्या॥१५॥ बोधमळयानिळ
झळकतां॥ तेणेंवनश्रीमघमघीत॥ मोक्षमार्गिंपाथीक॥ तेथंनिजींनीजतनीजरूपें॥१६॥ ऐसासद्गुरु
व वसंतरावो॥ नीजभक्तांनांदेउछा[illegible]वो॥ तोभागवतभजनआध्यावो॥ उद्धवासीदेवोसांगतु॥
॥१७॥ बारावेआध्याईनिरोपणा॥ सत्संगाचामहीमागहना॥ कर्माचाकर्तातथेंकोणा॥ त्यागीतिलक्षण

कर्मीचें ॥१८॥ संपता आकर्णावा आध्यावो ॥ गुह्य सांगेन म्हणे देवो ॥ ते परि सावध उद्धवो । त्या हाळी पाहो
हरिवदन ॥१९॥ काये सांगेल गुंह्य गोष्टी ॥ कोण आक्षर नीघति वोठिं ॥ या वचनार्थ चालावया मीठि उ
॥१५ ल्लास पोटिं उद्धवा ॥२०॥ जैसें मेघमुखींचें उदक ॥ वर्षियावरि झली चातक ॥ तैसें वचनालागीं दे
श्री खो ॥ पसरिलें मुख उद्धवें ॥२१॥ ऐसा उद्धवाचा आदर ॥ देखोनि हरि जाला सादर ॥ भक्त कृपाळु आती उदार ॥
निज गुह्य सार सांगतु ॥२२॥ श्रीभगवानुवाच ॥ श्लोक ॥ न रोधयति मां योगो न सांख्यं धर्म एव च ॥ न स्वा
ध्यायस्तपस्त्यागो नेष्टापुर्तं हि दक्षिणा ॥१॥ व्रतानि यज्ञ छंदांसि तीर्थानि नियमा यमाः । यथावरुंद्धे
सत्संगः सर्वसंगापहो हि मां ॥२॥ टीका ॥ मज वश्य करावया लागीं ॥ सामर्थ्य नाहीं अष्टांग योगीं ॥ नि
त्यानित्य विवेकु जगीं ॥ आंगोवांगीं मज न पवे ॥२३॥ प्रकृती पुरुष विवंचना ॥ आखंड आलोढितां मना
पावावया मासी यास्थाना ॥ सामर्थ्य जाण त्या नाहीं ॥२४॥ धर्म आहीं सादिसलितों ॥ त्याचेनि मीं नोहें स्त स
प्रास ॥ सुख्यवेदाध्ययनें मीं आप्रास ॥ सांग समस्त जरी पढीले ॥२५॥ तप काईसी बापुडीं ॥ पंच्याग्नीं आ तेथे
सार परवडी ॥ कृच्छ्रे चांद्रायणीं जाली वेडीं ॥ त्याचि येजोडी मीं न जोडें ॥२६॥ देहगेह त्यागुनि उदास ॥ वि
ह जाहो मीं त्रिसर्वस्व ॥ साधनि आती श्रेष्ठ संन्यास ॥ त्यासी मीं परवश ना तुडें ॥२७॥ करितां श्रोत स्मार्त कर्मा
सीं ॥ कर्मठें जालीं यां कर्मपिसीं ॥ तरी हीं मीं ना कळें त्यासी ॥ कुशहोमें सीकष्टतां ॥२८॥ गोदान भुदान ति
ळदान ॥ स्नान देतां धनधान्य ॥ त्यासी मीं नाटोपें जाण ॥ दानाभिमान न वचतां ॥२९॥ उपांग ललीतां ऋषिपं
चमीं ॥ विष्णुपंचक बुधाष्टमीं ॥ आनंत व्रतें करितां न मीं ॥ मीं तैं कर्मीं नातुडें ॥३०॥ आश्वमेध राजसुयाग ॥
सर्वस्व वेचुनि करिती सांग ॥ माझें प्रासि सी न ल्हतीचीवांग ॥ तेणें मीं श्रीरंग नाटोपें ॥३१॥ होकां वापिकु ॥१॥
प आराम ॥ वृक्षपात्रो परावन विश्राम ॥ आचरतां स्मार्त कर्म ॥ मि आत्माराम न भेटें ॥३२॥ नाना छंद रहस्य
मंत्र ॥ विधि विधानें आती विचित्र ॥ बोलीलीं सामर्थ्यें आती पवित्र ॥ न ल्हती स्वतंत्र म साप्ति ॥३३॥ पुरश्चरणा सी

१ येमनियम अहर्निसि ॥ जे सदा सिणविसाधकासि ॥ तेयावया माझ्या द्वारापासि ॥ सामर्थ्य त्यासि असेना ॥ ३२ ॥
दिनानां तिर्थीं ॥ पाप निर्दळणीं समर्थीं ॥ तीघ पावावया मातें ॥ सामर्थ्यें त्यां न आसेनां ॥ ३३ ॥ उद्धवा यमनिय
मनें मनी धीर ॥ एकुणसावे आध्याइं विस्तार ॥ तुज मीं सांगेन साचार ॥ संक्षपाकार बाराबारा ॥ ३४ ॥ तें येमनी
यम बाराबारा ॥ आणीं सकळ साधन संभारा ॥ याविया माझीया नगरा ॥ मार्ग पुढारा सांचालेनां ॥ ३५ ॥
ते गेलीं संतांचीया घरा ॥ धरुनि साधुच्या आधारा ॥ आवघीं आलीं माझ्या घरा ॥ एवं परंपरा मत्प्रासि ॥ ३६ ॥
तैसी नव्हें सत्संगती ॥ संगें सकळ संगातें छेदिती ॥ ठाकुठोक माझी प्राप्ती ॥ पंगीस्तनेहती आणीकांचे ॥ ३७ ॥
कीरकी भ्रमरिच्या संगती ॥ पालटली स्वदेहीं रक्षीती ॥ तें विधरिलीयां सत्संगती ॥ भक्त पालटती मद्रूपें ॥ ३८ ॥
केवळ पाहें पां जडमुढां ॥ वदनीं भवंती जेस्नाउं ॥ तेसुंगधें जालीं लाकुडें ॥ मोलगाढें पावलीं ॥ ३९ ॥ तें आचेत
नकाष्टें सर्वथा ॥ चढलीं देवब्राम्हणाच्या माथां ॥ त्याचा पाडु पडे श्रीमंतां ॥ राजे तत्वता वंदिती ॥ ४० ॥ तैसी धरि
लीयां सतसंगती ॥ भक्त माझी पद विपावती ॥ सखिं मज पुज्य होती ॥ सांगों कीतीं महीमान ॥ ४१ ॥ सत्संगती
वेगळें जाण ॥ तात्काळ पावावया माझें स्थान ॥ आणीक नाहीं गा साधन ॥ सत्य जाण उद्धवा ॥ ४२ ॥ मांगें बो
लीलीं जे साधनें ॥ तें आवघीं मळीन आभिमानें ॥ ऐकत्या विलक्षणें ॥ तुज कारणें सांगतो ॥ ४३ ॥ आष्टांग
योगीं दुजे यो पवन ॥ सर्वथा साधना जाण ॥ साधलात तिनागवण ॥ आनिवार जाणासी दुखी ॥ ४४ ॥
नित्यानित्य विवेकें ज्ञान ॥ तेथें बांधी पंडीतां आभिमान ॥ प्रबळ वांछीत धनमान ॥ ज्ञान त्रिविध ज्ञानासी
॥ ४५ ॥ आहीं साधर्म करितां जनीं ॥ धर्मिष्ठपणें गाळीती पाणी ॥ नीमालीयां जीवाचीया श्रेणी ॥ आधर्म
पणीं तो धर्म ॥ ४६ ॥ एक रितीं वेदाध्ययनें ॥ मुख्य वदें धरिलें मोन्य ॥ पठण मात्रें मीं नातुडें जाण ॥ याजन दान
वांछीती ॥ ४७ ॥ तप करुं जातां देहीं ॥ क्रोध तापसांचा ठाउं ॥ परतां जावोंनें शंकहीं ॥ बाढता पाहीं क्रि
नवा ॥ ४८ ॥ सर्वस्व त्यागें संन्यासग्रहण ॥ तेथेंहीं न जळे देहाभीमान ॥ वेर्थ वीरजाहोम गेला जाण ॥ माना
भीमान बाधीती ॥ ४९ ॥ श्रौत स्मार्त कर्म सांग ॥ इष्टापुर्तें जे कां याग ॥ तेथें आडवा ठाके स्वर्गभोग ॥ कर्म
क्षयरोग साधकां ॥ ५० ॥ नाना दानें देतां सकळें ॥ वासनां वांछी दान फळें ॥ कां दातेंपणें गर्व प्रबळें ॥ लागला

आदळदळेनां॥५१॥ आनंतर तितो व्रतीजाला॥ चोरगाठिं देवो बांधला॥ सेखिं आनंतातें विसर
॥२॥ ला॥ देवो हारविला हातीचा॥५२॥ नानायज्ञ करितां विधि॥ मंत्रतंत्र पात्रसुद्धि॥ सहस्रा पावोनन्हाकेंसी
द्धि॥ पातल्यां बाधि फळभोगु॥५३॥ नानां छंदें रहस्यमंत्र॥ विकळहोनयेउच्चार॥ मृत्रिं मंत्रचळे सत्वार॥
वळले आपारमंत्रवादि॥५४॥ भगविं करूनि लुगडीं॥ तीर्थाभीमाने कापुडी॥ भीकेलाविलीबापुडी॥
नाहीं आधेघडी विश्रांति॥५५॥ येमनीयम बारा बारा॥ करितां आंखंड वोरबारा॥ चोविसांमाजी
याउभारा॥ नेणति त्रियरां पंचविसांवा॥५६॥ एवं सांगीतल्या साधनासी॥ आपमति करितां त्यासी॥
बाधकआहे सर्वांसी॥ तेंम्यां तुज पासीं सांगीतली॥५७॥ करितां साधनआपमतीसी॥ तेथा विघ्नें उ
पजती ऐसी॥ तेंचि साधनें साधुउपदेसी॥ सवेहि सीद्धिसी पावती॥५८॥ साधुन सांगतां नीर्धारिं॥
नानां साधनिं हा कायकरि॥ कोणविधानें केसीपरि॥ नीजनीधारिं कळेना॥५९॥ न करितां साधुन वि
सती॥ केवळ जाणें सत्संगती॥ मज पावलें नेणें कीती॥ तेंमी तुज प्रती सांगेन॥६०॥ श्लोक॥ सत्संगेनहीं
दैतेया यातुधाना मृगाः खगाः॥ गंधर्वाप्सरसो नागाः॥ सिद्धचारणगुह्यकाः॥१॥ विद्याधरा म
नुष्येषु वैश्याः शुद्राः स्त्रियोंत्यजाः॥ रजस्तमः प्रकृतयस्तस्मिंस्तस्मिन्युगेनघ॥४॥ टिका॥ पा
ज हातां केवळ जडमुढ॥ रजतमयानिं जन्मलेमुढ॥ सत्संगतीलागो निदृढ॥ मातें सदृढ पावले॥६१॥
दैत्य दानव निशाचर॥ खगमृग गंधर्वआप्सरा॥ सिद्धचारण विद्याधर॥ नाग विखार गुह्यक॥६२॥ मा
खगमृगसर्प पावले मातें॥ मानवतवें सहजें सरतो॥ वैश्य शुद्र स्त्रीयादि समस्तां॥ पावली मातें सत्संगें
॥६३॥ जे सकळवर्णधर्मावेगळे॥ ज्याच्या नावांसी कोणीं नातळे॥ छायादेखोनिजगपळे॥ आं ॥२॥
त्यंत मेळे आत्यंज॥६४॥ तिहीं धरूनिं सत्संगति॥ आल्हें माझ्यापदाप्रती॥ देवद्विजज्यातें वंदिती॥
आमीनवकीर्ती संताचि॥६५॥ धरिलीयां सत्संगती॥ निघतें जें बंधहोति॥ उद्धवातु निःसायनिश्चीतीं॥

तऱ्ही सत्संगती करावि ॥ ६८ ॥ सोनें साउपं धें चोखडें ॥ त्यासी रत्नाची संगती जोडे ॥ तैं आधीक आधीक
मोलें वाढे ॥ मुगुटि चढे महत्वा ॥ ६९ ॥ तैसी पुण्यपुरुषा । सत्संगती ॥ जाल्यां अनंत सुख पावति ॥ सुर
वर त्यातें वंदीती ॥ शिवादि येती भेटीसी ॥ ७० ॥ यमधर्म पायां लागती ॥ तीर्थें पायवणी मागती ॥ भावं ध
रिल्यां सत्संगती ॥ यरुढी मा स्त्रिपुरुषासी ॥ ७१ ॥ दैत्य राक्षस शुद्र पाहीं ॥ अंत्यज तरलें भरंसी कहीं ॥ स्त्रि
त्या त्या युगाचा ते ठाईं ॥ बहुसाल कांहीं उद्धरिले ॥ ७२ ॥ श्लोक ॥ बहुवो मत्पदं प्राप्तास्त्वाष्ट्रकायाधवा
दयाः वृषपर्वा बळी बाणो मयाश्चाथ बिभिषण: ॥ १ ॥ सुग्रीवो हनुमान् ऋक्षो गजो गृध्रो वणिक्पथ: ॥ व्या
धकुब्जो व्रजे गोप्यो यज्ञपत्न्यस्तथापरे ॥ २ ॥ टीका ॥ वृत्रासुर गाईजे वेदीं ॥ जो इंद्रेंसीं मीसळला युद्धिं
परि युद्धिहिं आविरुद्ध बुद्धि ॥ माझेनीं पदीं पावला ॥ ७३ ॥ ऐकतां नारदाचि गोष्टी ॥ भिं वि घातली मजसीं
मीठी ॥ जो जन्मला कयाधुच्या पोटीं ॥ भक्त जगजेटि प्रल्हादु ॥ ७४ ॥ वृषपर्वा दैत्य आदट ॥ माझें पदिं जाला
प्रविष्ट ॥ बळीचा द्वारिं मी खुजट ॥ जालों भटभीकेसी ॥ ७५ ॥ छळें करितां बळी बंधना ॥ छळें मींचि छळलों
जाणा ॥ अंगा आलें द्वारपाळपण ॥ बळि आधिन मीं जालों ॥ ७६ ॥ पाव बळिचा पुत्र बाणासुर ॥ शिववरदें
मातला थोर ॥ माझ्या पुत्राचा चोरिला कुमर ॥ दोहिंचा हेर नारदु ॥ ७७ ॥ तो म्यां साधुनि धरिला चोर ॥ बाण
बाणें केला जर्जर ॥ छेदिला सहस्त्रभुजांचा भार ॥ शिवजीवें मारुं नेदिचा ॥ ७८ ॥ तो सपेंहा भक्तें सरणमातिं पुत्र
मजहिं बळी विभीउ भारि ॥ आखंड मीं आसें त्याचा द्वारीं ॥ याला मीं उद्धरीं बाणातें ॥ ७९ ॥ मग संबोखाव्या
शरी वातें ॥ बाण आपुलेनि निज हातें ॥ शीव पदीं स्थापीलें त्यातें ॥ कल्याणातें पावला ॥ ८० ॥ खांडव वन आ
ग्नीसी ॥ अर्जुनें दिधलें खावयासी ॥ तिथें जळतां मया सुरासी ॥ म्यां वित्यासि उद्धरीलें ॥ ८१ ॥ राक्षस कुळी
जन्मला जाण ॥ शत्रुचा बंधु बिभीषण ॥ माझा ठाईं आनन्यशरण ॥ जीव प्राण तो माझा ॥ ८२ ॥ सुग्रीव जां
बुवंत हनुमंत ॥ त्याचा पवाडा विख्यात ॥ जटा यु उद्धरिला वनांत ॥ जो रावणें खस्त केला होता ॥ ८३ ॥ गज

सेकावरि ग्रह ग्रस्तु॥ स्त्री पुत्रीं सांडीला जीतु॥ तो अंतकाळीं मातें स्मरतु॥ आतें भुतु आर्ते स्वरें॥८४॥ सांडु निसं
मस्तांची आस॥ पाहे वैकुंठिची वास॥ राजीवनेत्र हसीकेशा॥ पाव परेवु म्हणवेगीं॥८५॥ त्या गजेंद्रा तें तांत
डी वैकुंठिंहुनि लवडसवडी॥ मीं गरुडापुढें घालुनि उडी॥ बंधन तोडी जोंगच्चें॥८६॥ त्यास पसुया निजन्म
तो होतें॥ परि अंतीं स्मरला मातें॥ पावला माझ्या निजधामातें॥ गाईजे त्यातें पुराणीं॥८७॥ वैन्य तुळाधाव
वाणतीं॥ सत्यवाच्या सत्य जोखणी॥ सत्य पावला मज लागुनि॥ सत्य तुळणीं त्याच्चें नाव॥८८॥ अंत्यजामाजी
धर्मव्याधु॥ मातें पावला नीजपद॥ जराव्याध गा प्रसीद्धु॥ करुनि अपराधु उद्धरिला॥८९॥ चरणीं विंधो
नियां बाण॥ घायें घेतला दुष्टाचा प्राण॥ परि सितितो जराव्याधु जाण॥ हृदें आपणाला दिला॥९०॥ को
कीं कामाजी गुरुकृ देखा॥ आला श्रीरामा सन्मुखा॥ कर्मेनी दसलें निःशेषा॥ निजधाम चोख पावला॥९१॥
कुब्जा तिठाई वाकुडी॥ निर नीजभावें चोखडी॥ ती त्याचंदना चि निजगोडी॥ आती आवडी मज लागीं॥९२॥
तिनें चर्चुनि चंदन॥ मन केलें मदर्पण॥ मीं जालों ती आधीन॥ ते निजधाम जाण पावली॥९३॥ गोकुळींच्या गो
पिका॥ संसारासी होउनि विमुखा॥ जीवें प्राणें मजलागी देखा॥ भाळो निनीजसुखा पावल्या॥९४॥ मा
झी गोपिका सि आवडी॥ कीं मज गोपिकां त्रिगोडी॥ पाहातां सत्वी समान पाडी॥ जाली बापुडीं साधनें
॥९५॥ सांडुनि या संसारा त्रिवाडु॥ न धरुनि पती पुत्राची भीड॥ यज्ञपत्न्यासी मासें कोड॥ भावार्थें दृढभा
विका॥९६॥ तिहीं मज आपुनियां अंना॥ मासें निजधम पावल्या जाण॥ मज न पवतीचीने ब्राम्हण॥ ज्यासी
कर्माभीमान कर्माचा॥९७॥ येकु ब्राम्हणु शास्त्रबळें॥ पत्नी सीयेउं नेदी मज जवळें॥ तुम्हीं वेदशास्त्रां हीवेग
ळे॥ गुरुस्वीं गोवळीं केली पुजा॥९८॥ ये ति समस्तां जातां देखा नीं॥ तीच मज लागीं तळमळी मन॥ आतीक
र्मठ तो ब्राम्हण कंठिं आवरोधुन राखीली॥९९॥ पीतनें दीधली मासा हातीं॥ तेव्हां चितुस्या देहाचा मीं
पती॥ मज सांडुनि केउती॥ गोवळा प्रती जातेसी॥१००॥ येरि ह्मणे तुं या देहाचा पती॥ तो देहो ठेउनि तया
प्रती॥ जीवतेजें मीनली मज श्रीपती॥ सायोज्यमुक्ति पावली॥१॥ ज्या माझीये प्राप्ती सी॥ साधकें सीं

रतां नानां मायासीं ॥ तें साधनें न करितां त्यांसी ॥ आनयासीं मज पावल्या ॥ २ श्लोक ॥ तेनाधितश्रुति
गणा नोपासीतमहत्तमा: अव्रतातप्ततपस: मत्संगान्मामुपागता: ७ ॥ टिका ॥ तिहीं नाहीं केलें वेदप
ठण ॥ नाहीं गुरु केले केवळ शास्त्रज्ञा ॥ व्रततपादि नानासाधन ॥ नाहीं जाण तिहीं केलें ॥ ३ ॥ केवळ जाणऐस गा
त्संगती ॥ मज पावल्या नेणों कीती ॥ येकभावें जे भावार्थी ॥ त्यासी मी श्रीपती सुलभु ॥ ४ श्लोक ॥ केवळे
न हि भावेन ॥ गोप्यो गावो नगा मृगा: येन्ये मूढधियो नागा ॥ सिद्धा मामीयुरंजसा ॥ ८ ॥ टिका ॥ केवळ जें स्व
रूप संत ॥ त्यासी माझी संगती जाली प्राप्त ॥ कायेक विस्मित परत ॥ भावार्थे प्राप्त मज जाल्यां ॥ ५ ॥ हो
आवया माझें पद प्राप्त ॥ ज्या सिभांउ वल्लभावार्थी ॥ भावबळें गा समस्त ॥ पद निश्चीत पावलेंस ॥ ६ ॥
ऐको नि माझें वेणुगीत ॥ गोपिका कार्ये सांडुनि समस्त ॥ नीजेंदहातें न संभाळीत ॥ मज गीवूसीत पावल्या
॥ ७ ॥ सांडुनि पती पिसा विचाउ ॥ न धरूनि वेदशास्त्रा त्विभीउ ॥ माझ्या ठाई निजबोधें दृढ ॥ प्रेमें आती गोउ
गोपिका ॥ ८ ॥ पुत्रभ्रेलो तोडुनि घायां ॥ विधितें रगडुनि पायें ॥ माझे आवडीचे निलवले हो ॥ गोपिका मज
पाहें पावल्यां ॥ ९ ॥ त्यावीपरि जाण गाई ॥ वेणुध्वनि वेध~~घलें मन वसें विसरली स्तनपान मुखींचा~~
~~कवळु मुखिं जाण माझें ध्यान लागलें~~ त्या पाहीं ॥ व्याघ्र भयें वीसरल्या देहीं ॥ माझ्या ठाई विनटल्या ॥ १० ॥ ५
माझ्या वेणुध्वनि वेधलें मन ॥ वसें विसरली स्तनपान ॥ मुखिंचा कवळु मुखिं जाण ॥ माझें ध्यान लागलें
॥ ११ ॥ माझ्या वेणुश्रवण स्तवजेहीं ॥ निजवैर सांडुनि देहीं ॥ पेव येरां वरि मानां पाहीं ॥ व्याघ्र हरिणें तेहीं
विनटलीं ॥ १२ ॥ म्या उपडीले येमळार्जुन ॥ ते तरले हे नवल कोण ॥ वृंदावनिचे रक्षसगण ॥ माझ्या संन्निधु
जाण उद्धरले ॥ १३ ॥ माझे निच्चरणाघातें सात्वात ॥ काळ्या तरला दुराचार ॥ नाग नागीणीं सहपरि
वार ॥ माझे निर्वीखार उद्धरले ॥ १४ ॥ मयोर तरलें मोरविसीं ॥ गुल्मलता भृंग पाषाणासी ॥ जडु मूढ
जे वृंदावनवासी ॥ मत्संनिधीं त्यासी उद्धार ॥ १५ ॥ माझे संगतीचि आनंदप्रीती ॥ ते चित्यां विस
दृस्मत्ति ॥ तेण घुंतहस होउनि निश्चीती ॥ माझी निज प्राप्ति पावली ॥ १६ ॥ आपुली जे निजपद प्राप्ती ॥

ते सत्संगें विण निश्चीती॥ दुर्लभ हें उद्धवा प्रती॥ स्वयें श्रीपती सांगतु॥ ७ श्लोक॥ यन योगेन सांख्यन दान
॥१८॥ व्रत तपाध्वरैः॥ व्याख्यास्वाध्याय संन्यासैः॥ प्राप्नुयाद्यत्नवानपी॥ ९॥ टिका॥ योग याग व्रत दान वेदाध्यय
न व्याख्यान तप तिर्थस्नान ध्यान॥ संन्यास ग्रहण सादरीं॥ १॥ वोईं यादि नाना साधनें॥ निःप करिती नीबंध
न॥ माझी प्राप्ति दुरात नो॥ जीवें प्राणें न पाविजे॥ १८॥ या परिसीं एतां साधनेंसी॥ माझी प्राप्ति नुहे आती प्रया
सीं॥ ते गोपीका॥ पावल्या आप्रयासीं॥ सत्संगासी लाहोनि॥ २०॥ या गोपीकांसीं माझी प्रीति॥ सींची
यांची ससंगती॥ सत्संगें निज पद प्राप्ति॥ जाण निश्चीति उद्धवा॥ २१॥ गोपिकांची सप्रेम स्थीती॥ तुज
गोकुळीं जाली प्रतीती॥ तुज हीं न तर्के स्थाचि प्रीती॥ ते मी तुज प्रती सांगेनु॥ २२॥ गोपिकांचें आत्यंत प्रेम॥
स्व मुखें सांग सांगे पुरुषोत्तम॥ उद्धवाचें भाग्य उत्तम॥ आवडीचें वर्म देवो सांगे॥ २३॥ श्लोक॥ रामेण
सार्द्धं मथुरां प्रणीते श्वफल्किनां मय्यनुरक्तचीत्ताः॥ विगाढभावेन न मे वियोगतीव्राधयोन्यं ददृशुः
सुखाय॥ ११॥ टिका॥ बळीभद्रा समवेत तत्वता॥ आक्रूरें मज मथुरे नेतां॥ ते गोपीकांसी जाली व्यथा
ते सांगतां मज न ये॥ २४॥ तेची त्यांचि आवस्था सांगतां॥ मज आघापि धीर न धरे चीता॥ ऐसें देवो सां
गतां॥ सांगतां कंठ बाष्पता दाटली॥ २५॥ सांगतां भक्तांचें नीज ~~अव्रतावतप्ततपसः सत्संगान्मामुपाग~~
~~ताः॥ ७ टिका तिहिं नाहीं केलें वेदपठण नाहीं गुरु केलें केवळ स्वाश्रम व्रत तपादि नाना साधन नाहीं जा~~ त
~~णतिसी केलें ३ केवळ जाण सत्संगती मज पावल्या नेणों कीती॥ येकभावें जे भावार्थी त्यासी मी श्री~~
~~पती सुलभु ४ श्लोक॥ केवळेन हि भावेन गोप्यो गावो नगा मृगाः॥ येन्ये मूढधियो नागाः सिद्धा मामी~~
~~युरंजसा ८ टिका॥ केवळ जें स्वरूप संत त्यांसी माझीं संगती जाली प्राप्त काय करिसीत तप व्रत भावा~~
~~र्थें प्राप्त मज जालया ५ हो भाव यामासें पदप्राप्त ज्यासी भाउ वले भावार्थें भावबळें गा समस्त~~ ॥४॥
~~पद निश्चीत पावल्या ६ ऐको नि मासें वेणु गीत गोपिका कायें सांडुनि समस्त नीज देहातें न सं~~
~~भाळीत मज गीवसीत पावल्या ७ सांडुनि पतीपीत्याचि वाउ न धरुनि वेदशास्त्राचि भीड मातें~~

प्रेमा॥ प्रेमें द्रवला पुरुषोत्तमा॥ जो भक्तकामकल्पद्रुमा॥ हे पानीनोपम भक्तांचि॥ २६॥ मज मथुरे जातां देखोनि॥ आसुवांच्या पुर नयनीं॥ हृदय फुटे मज लागुनि॥ प्रेमें लोळरीं घालीती॥ २७॥ पोटांतुला परम प्रीती॥ सारितां मागें न सरती॥ धविले चरण न सोडीती॥ येती काकुलती मज लागीं॥ २८॥ न कल भावार्थ त्याच्या प्रार्थी॥ माझ्या स्वरूपीं घातली मीठी॥ सोडवितां न सुटे गांठी॥ स्वासु पोटीं परतेना॥ २९॥ लाज विसरल्या सर्वथा॥ सासुरा पीता पती देखतां॥ माझ्या चरणीं ठेउनि माथां॥ रडती दिधता आक्रंदें॥ ३०॥ मज विण आवघें देखति वोस॥ मासी पुनः पुना पाहाती वास॥ थोर घालुनि स्वास॥ उकसांबुकस फुंदती॥ ३१॥ आमची जीवलगा सांगाति॥ घेउनि जातो हा दुर्मती॥ आक्रुरा संन्मुख सीविया देती॥ येती काकुलती मज लागीं॥ ३२॥ उभ्या ठाकोनि संन्मुख॥ माझे पाहाती श्रीमुख॥ आठवेवी या गा दुःख॥ तेणें आधोमुख विलपती॥ ३३॥ ऐस्या मज लागीं आसक्त॥ माझा ठाइं आनन्यचीत॥ विसरल्या देह सुख समस्त॥ आति आनुरक्त मज लागीं॥ ३४॥ माझेनि वियोगें तत्वता॥ त्यांसी माझी तिव्रवेधा॥ तेवथे विआवस्था॥ बोलीसां गतां मज नये॥ ३५॥ मज वेगळें जें जें सुख॥ तें गोपीकांसी केवळ दुःख॥ केसी आवडी आलोली क॥ मज हृदयीं देखन विसंभती॥ ३६॥ मज गोकुळीं आसतां॥ माझां ठाइं आसक्तचीत॥ ते आसक्तची समुळ स्वसुखें कथा॥ एक आलां सांगेन॥ ३७॥ श्लोक॥ तास्ताः क्षपाः प्रेष्ठतमेन नीता मयैव वृंदावन गोचरेण क्षणार्धवत्ताः पुनरंगतासां हिना मया कल्पसमा बभुवुः॥ १॥ टिका॥ नवल गोपिकांचा हरिख॥ मज वृंदावनां जातां देख॥ माझें पाहोनियां श्रीमुख॥ प्रातःकाळीं सुख भोगीती॥ ३८॥ गाई पाजुनियां पाणीं॥ गोठणीं बैसवि माध्यान्हीं॥ तेथें उरक मी संगोळणीं॥ पाहावया लगुनि मज येती॥ ३९॥ तेथें नाना कौतुक नानां लीळा॥ नानां परिच्या खेळतां खेळा॥ तो देखोनियां सोहळा॥ सुखें वेल्हाळा सुखावती॥ ४०॥ मज सांयंकाळीं येतां देखोनि॥ आरत्या नींबलोण घेउनि॥ सामोरिया येति धावोनि॥ लागती चरणीं स्वानंदें॥ ४१॥ ऐसें त्रीकाळीं दर्शन घेतां॥ धणी नुर्हे त्या स्त्रिया चित्ता॥ याही वरि जे वर्तली कथा॥ येकांतलता आति

११ जोकोण्हि स्मरे माझे नाम ॥ तिकडे पाहों न शके काम ॥ जेथे मी रमे पुरुषोत्तम ॥ तेथे काम कर्म रिघेना ॥ ५३ ॥
७ रासक्रीडा गोपिकाप्रति ॥ कोण्हि ह्मणे लक्षामासक्ति ॥ तेथे कामासि कैचि प्राप्ति ॥ ऐकनिश्चितिउद्धवा ॥ ५४ ॥
गुह्य ॥४२॥ सागुं त्याचें निजगुज ॥ उद्धवा मीं सांगेन तुजा ॥ मा तां सुखाचें सुख भोज ॥ मीं आधोक्षज नाचिनलो
॥४३॥ तें सुख गोपीका जाणति ॥ कां माझेंमीं जाणें श्रीपती ॥ जें रासक्रीडेच्या राती ॥ जाली सुख प्राप्ति सक ॥५॥
ळांसीं ॥४४॥ ते सुखाची सुख गोडी ॥ रमा काय जाणें बापुडी ॥ ब्रह्मादिकें केवळ वेडीं ॥ त्या सुखाचि गोडी
नेणती ॥४५॥ पावावया त्या सुखासी ॥ सदासीव जाला योगाभ्यासी ॥ तरी ही प्राप्त न व्हेची त्यासी ॥ भुलला
मोही निसी देखतां ॥४६॥ उमा होउनि भीलटी ॥ त्या ही भुलविला धुर्जटि ॥ त्या सुखाचि सुख गोठि ॥ न
णती हटि तपस्वी ॥४७॥ जेवळी आसोनि नीश्चिती ॥ संकर्षण माहा मुत्ती ॥ त्यासी या सुखाचि प्राप्ती नेद
निश्चीती उद्धवा ॥४८॥ ऐसी वार्ता जीणनियां फुडा ॥ कामु सुमणें [illegible] मी सखु गाढा ॥ माझी भेदाव या
रासक्रीडा ॥ वाउनि मेढस्वालीला ॥४९॥ जेथें माझें स्मरणाचें वोढण ॥ तेथें न चले कामाचें काम ॥ न माउले
मदन मदनाचें बाण ॥ दृढ वोडणें स्मरणाचें ॥५०॥ काम कामीं कुंच पळदाखि ॥ निज [illegible] शोभाचि तिखट बाणाटि
संधि साधुनि विंधे हटि ॥ ते मोहाची पेटि हरिरंगी ॥५१॥ जेथे मीं क्रीडें आत्माराम ॥ तेथें कै रिघे बापुडे का
मु ॥ माझे नि कामें गोपीका निःकाम ॥ कामसंभ्रमु त्या नाहीं ॥५२॥ कामसमणे कटकटा ॥ भाग्यें आभाग्य जा
मि लों मोटा ॥ रासक्रीडेच्या सेवटीं ॥ त्या गोठां ॥ आजी कैं करंटा नपवेंचि ॥५३॥ देखोनि रासक्रीडा गोमटि ॥ का
सु घट घटां लाळ घोंटि ॥ लाज सांडुनियां जें म्हलापोटि ॥ या सुखाचें भेटि लागुनी ॥५४॥ ते रासक्रीडेची
राती ॥ त्यां ब्रह्मरात्र एमास केली होती ॥ गोपीका आधेक्षण मानिती ॥ लोकतिंकां गभस्ती उगवला ॥५५॥
जेथें माझें क्रीडा सुखकल्लोळ ॥ तेथें कोण स्मरे काळवेळ ॥ गोपिकां भाग्यें प्रबळ ॥ माझें सुखकल्लोळ पा
वल्या ॥५६॥ ऐसी माझी संगती ॥ भोगिल्या राती नेणों किती ॥ तरी त्यांसी नाहीं तृप्ति ॥ वाढती प्रीती
मजलागी ॥५७॥ गोपिका करूनि माझी भक्ति ॥ मीं प्रसन्न केलों श्रीपति ॥ रासु मागीतला एकांती ॥ तें
उत्तराई या रितिं मीं जालों ॥५८॥ याजाण वेद गर्भिच्या श्रुति ॥ श्रुतिरूपें माझी न व्हेची प्राप्ती ॥ ते परत
त्या ह्मणौनि नेती नेती ॥ माझी सुखसंगती नपवेचि ॥५९॥ त्याची याजाण समस्त श्रुती ॥ गोपीका
७ तो कामु त्या आपुले अंकि ॥ केला निजभावें निजसुखि ॥ ते माझे निजसुख गोपिकि ॥ रासमिसें भोगीलें ॥ ५५
१ विषयबुद्धिते मुख्य अज्ञान ॥ ते असता मिनमें ठेजाण ॥ असता वेदांच जाणपण ॥ तेणे हि संपूर्ण न भेटे मि ॥ ६० ॥

॥५॥ जाणीव नेणीव गेल्या निःशेष ॥ माझे पावि जे निजात्मसु
ख ॥ श्रुति जाणोनि हे निष्टंक ॥ गोकुळी त्या देखसुरवार्थ आल्या ॥ ६

॥भा० ९॥

मीजनासिसदासन्मुख। जनचिमजसिहोलिचिनमुख॥ यासिकोहिनचलेदेखं। दारुनिदुःखभोगिति॥५९॥
रुपंमोकुळीयेतिं॥ रासक्रीडामीसेयेकांतीं॥ मासीसुखाचीप्राप्तिपावल्या॥६०॥ काहीआसोआभि
प्रावें॥ उद्धवाज्यासीजेसाभावें॥ यालागीमींतेसादेवों॥ पैआर्थिसंदेहोआसेना॥६१॥ उद्धवामीं
भावि भक्तांसीदेख॥ कोएकेंकाळीं नोहेविमुख॥ जैसेजैसेंभाविका॥ तैसामीदेखतयासी॥६२॥ मींसकामु
सकामाच्याठाईं॥ मींनीःकामुनीःकामासीपाहीं॥ नास्तीकांमींलोकींतीहीं॥ आसतुचिनाहीना
स्तीकेंये॥६३॥ आसोहेकीतीउपपती॥ ऐकगोपिकांचिमाझीप्रीति॥ नाज्ञासुखसंगेंज्याभोगी
ल्यारातीं॥ यामानितीनीमीबाधू॥६४॥ मात्र्येनिवियोगेंयारातीं॥ ज्याआलीयांयेथास्थीतिं॥
गोपीकाकल्पप्रायेमानीतिं॥ संनीधस्वपतीआसतांहीं॥६५॥ यावियांदुःखाचिआवस्था॥ बोलों
मबोलवेसर्वथा॥ माझेनिवियोगेंमातेंस्मरतां॥ समाध्यवस्थापावल्या॥६६॥ श्लोक॥ तानाविदन्म
य्यनुषंगबद्धधियःस्वमात्मानमतस्तथेदं॥ यथाःसमाधेमुनयोब्धीतोयेनद्यःप्रविशाइवनामरू
पे॥६७॥ रतिका॥ मजगोकुळीआसतां॥ माझ्याठाईंआसक्तचित्तां॥ हेसमुळेंकथा॥ तुजम्यानत्वतासां आवघी
गीतुली॥६८॥ ऐसीयांसीमींअत्रीनीवाडता॥ हतघ्नाम्यापरिसांउनिजातां॥ माझ्यावियोगका
ळाचिवेथा॥ पाषाणपाहातांउत्तटति॥६९॥ यापरिंमजगेलेंआसतां॥ माधेंमासीचिकथामाझीची
वाती॥ सदांमाझेंस्मरणकरीतां॥ मदाकारतापावल्या॥७०॥ करितांदळणकांडण॥ माझेदिर्घस्वरेंगा
तिगुण॥ कांआदरीलयांदधिमथन॥ माझेंचरीत्रगायेनत्यागाती॥७१॥ करितांसडासंमाजेनागोपिकां
सीमाझेंध्यान॥ माझेनिंस्मरणेंजाण॥ पयदेणेंबाळका॥७२॥ गाईचादोहावाकरितां॥ माझेंस्मरणीं
फ आसक्ततां॥ एवंसर्वमींवर्ततां॥ माझ्याविसराविवातोविसरल्या॥७३॥ करितांहींगमनागमन॥ आ
खंडमाझेंठाईंमन॥ आसनभोजनप्राशन॥ करितामाझेंध्यानतयासी॥७४॥ एवंमजगेलीयांहीपा
ठिं॥ ऐसीमाझीआवडीमोठी॥ आखंडमाझ्याठाईंदृष्टी॥ माझ्याचिगोपीसर्वदा॥७५॥ ऐसीआनन्य

गउंचा ठांइं ॥ गोपिकांसी माझी प्रीती पाहीं ॥ पावतेतां देहगेहीं ॥ माझ्या ठांइं विनटल्या ॥ ७६ ॥ त्यापरि
॥ ६ ॥ बुद्धि मदाकार ॥ होतां विसरल्या घरदार ॥ विसरल्या त्या पुत्र भ्रतार ॥ निजव्यापार विसरल्या ॥ ७७ ॥
विसरल्या त्या विषयसुखा ॥ विसरल्या द्वंद्वदुःखा ॥ विसरल्या त्या ताहानभुका ॥ माझेनी एकू निज
ध्यानें ॥ ७८ ॥ जे एरें देहें पतीपुत्रातें ॥ आप्तमानीलें होतें चित्तें ॥ तें चित्त रातलें मातें ॥ त्या देहातें विसरोनि ॥ ७९ ॥
विसरल्या इहलोक परलोका ॥ विसरल्या कार्याकारण निःशेषा ॥ विसरल्या नामरूपदेखा ॥ माझेनि ध्या
नें सुखभोगीती ॥ ८० ॥ निरसुनि तत्वाचें विकार ॥ समाधि पावे मुनिश्वर ॥ तो विसरे जेविं संसार ॥ तेविं म
दाकार गोपिका ॥ ८१ ॥ जेविं कां नानां सरिता ॥ आल्या सिंधुतें टाकीता ॥ तथें पावोनि समरसता ॥ नामरू
पता विसरल्या ॥ ८२ ॥ तेविं गोपिका आनन्यप्रीती ॥ माझी जाहानियां प्राप्ति ॥ नामरूपाचि विस्मृती ॥
विसरल्या स्फुर्तिस्फुरनां ॥ ८३ ॥ सच्चिदानंदस्वरूपप्रभावो ॥ नेणतां माझा निजस्वभावो ॥ गोपिकांचा आ
नन्यभावें ॥ परब्रह्म पाहा पावल्या ॥ ८४ ॥ श्लोक ॥ मत्कामा रमणं जारं मत्स्वरूपाविदोबला ॥ ब्रह्म मां
परमं प्रापुः संगाच्छतसहस्रशः ॥ ३ ॥ टीका ॥ त्या कवळीआबळा निश्चितीं मत्संगाचि आति प्रीती ॥
तेही संगती कामासक्ति ॥ ना स्त्रापतीं विरुद्ध ॥ ८५ ॥ सीं भ्रतारु नरें शास्त्रविधी ॥ रूपें मदनमोहन त्री
दृ शुद्धि ॥ मज रातल्या आ विधि ॥ जारबुद्धि अभिचारें ॥ ८६ ॥ त्यां प्रका स्त्रिया कामीनी ॥ हस्ती निर्दैत्यादि
पक्षीणी ॥ त्यहुंसी चहुमुक्तीस्थानिं ॥ काम मोह निमीरमवी ॥ ८७ ॥ इतर पुरुषांचि संगती ॥ क्षणभंगुर
सुखभोगीती ॥ आ विनाज्ञा नित्य निजसुख प्राप्ति ॥ कामासक्ती माझेनि ॥ ८८ ॥ यालागी गा आबळा ॥ ६४ ॥
चपळा ॥ सांडुनि स्वपतीचा सोहळा ॥ मज विरातल्या सकळा ॥ माझीं केळीआभिनवा ॥ ८९ ॥ नवरसाचा काम
रसिकु ॥ नवरंगउमी विवेकु ॥ यालागीं माझां कामींकामकु ॥ भावो निःशंक गोपिका ॥ ९० ॥ जीवींआं
३ स्वपतिसंगें क्षणीक आनंदु ॥ माझ्या सुखाच्या निजबोधु ॥ नित्यभोगीति परमानंदु ॥ स्वानंदकंदु सर्वदा ॥ ९१ ॥

५जासि भाळले निष्कामतापसि॥ जासि भाळले योगी संन्यासि॥ गोपिका भाळल्या त्यासि॥ देहगेहासि विसरोनि॥१८९॥
७मज कुडकुडे नाहियेणे॥ नाहि कवाउठण कारणे॥ नित्य निजस्नेहे निर्वंचणे॥ जे जिवे प्राणे अनुसरलि॥१९०॥
तुझी खुण॥ मींचीं येकु निवडुं जाणे॥ ऐसें जाणोनि मजकारणें॥ जीव प्राण विनटल्या॥१९१॥ आंगीं प्रत्यांगीं मी
ची भोक्ता॥ सबाह्यसर्वांगीं मीच निवविता॥ ऐसें जाणोनि निरुता॥ कामासक्ता मजलागीं॥१९२॥ हावभाव कटा
क्षगुण॥ मीं विजाणें उणखुण॥ कोण वेळे कोण लक्षण॥ कोण स्थान मीळणीचें॥१९३॥ जे नीजोनियां निज
सेजारीं॥ जें काळीं माझी इछा करी॥ तेची काळीं ते विआवसरीं॥ सुखसेजारीं मीं नीववीं॥१९४॥ ऐसा सर्वकाम
तेवि दायक॥ पुरुष माझी मींची येक॥ हा गोपिका जाणोनि विवेक॥ भावें निःशंक मीं धरिला॥१९५॥ आंधारिंगु
ळ खातां कडु न लगे सर्वथा॥ तेणें नि माझी सच्चिद्‌ता॥ मातें सेवीतां मीं जाल्या॥१९६॥ परिस मानु नि पाषाण॥
फोडुं जातां लोहाचा घण॥ लगतां वि होय सुवर्ण॥ तैस्या जाण गोपिका॥१९७॥ विषसणे नि आमृत घेतां॥
मरण जाउनि येआमरता॥ भाव नारबुद्धि मातें भजतां॥ माझी सायुज्यता पावल्या॥१९८॥ त्यासी जाली माझी
संगती॥ त्या एकु हो निःसांगो कीती॥ वानें सहस्र आमीति॥ निजपदप्राप्ति पावल्या॥१९९॥ वैराग तिच्या मणी
प्रती॥ खवरे लागले तें लिरहोती॥ तैसी या गोपीका माझ्या संगती॥ नेणों कीतीं उधरल्या॥२००॥ धु मीं परं
ब्रह्म मुक्तिचो खडी॥ माझी या व्यभिचार परवडी॥ धुतल्या आविद्येच्या पापकोडी॥ मुक्ती रोकडी पावल्या १
मीं आथवा माझे संत॥ संग तिज्यासी होय प्राप्त॥ त मज पावले निश्चीत॥ संदेह येथ न धरावा॥२॥ उद्धवा
त्वां क्रियेचि बरु न करावि निगुती॥ धर नियां सत्संगती॥ साधन विसती सांडावि॥३॥ श्लोक॥ तस्मात्वमुद्ध
वोत्सृज्य चोदनां प्रतीचोदनां॥ प्रवर्तं निविरतवा श्रोतव्यं श्रुतमक्व॥१४॥ टिका॥ माझें स्वरूप शुद्ध निर्गुण
वेद तितुका त्रिगुण॥ त्या वेदाचें जें प्रेरण॥ तें गौण जाण मप्राप्ति॥४॥ त्या वेदार्थे श्रुती स्मृती॥ नाना कर्मक
रविती॥ त्या कर्माची कर्मगती॥ न कळे नोश्चिती कोण्हांसी॥२०५॥ कर्म स्वरूपें परम गुह्य॥ विधिनीषेधें आ
ति आवघड॥ सज्ञानासी न कळे नीवाड॥ शास्त्रे दृढ विचारितां॥६॥ केवळ कर्मचीकर्मा आंतौ॥ येक प्रवर्तये
क निरत॥ सकामें निष्कामें आक्षुन॥ आंगीं आदळत साधकां॥७॥ कर्मे तितुके आविद्यक॥ वेद तो तंव
११ त्या गोपिकांसि कामु केला॥ किं त्यांत्यांस सर्व कामु हरिला॥ विचारितां आर्थ येथिल्या॥ मोक्षु पावल्या मत्कामे॥९९॥
७ माझ्या स्वरूपावरि लोक॥ विकल्पे ला वित्तिनी नादोष॥ संत माझे नित्य निर्दोष॥ सत्संगे सुख निर्दुःख॥३॥

३ अभि अविद्या ते चि कोण ॥ हे चि अज्ञान केवळ जाण ॥ मग तिचे निराकरण ॥ के वि आपण करावे ॥ १२ ॥ निजक

१ तमोगुण कर्मकांड ॥ रजोगुण उपासनाकांड ॥ सत्वगुण ज्ञानकांड ॥ वेद त्रिकांड त्रिगुणात्मक ॥ ११ ॥ न्येनेचा जो बोध ॥

श्री गुरुगम्य कांत समंधिं श्रवणादेख ॥ साधन सुख वेदांत ॥ वो वेदशास्त्र विधान विधि ॥ पाचे मुख्य

॥ ८ ॥ मुळ आविद्या आधिं ॥ जे आविद्या स्तवदेह बुद्धि ॥ विधि निरोधीं गो वितंड ॥ यालागीं उद्धवा तुं आधीं ॥ आ

विद्या सांडपा त्रीविधु द्धि ॥ आविद्या सांडीले समंधीं ॥ सहज येइ विधि सांडीली ॥ १ ॥ धुर पडलीयं त्रणीं ॥ स

जाय सहज कटक जाय पळोनि ॥ तेविं आविद्या सांडीतां सांडणी ॥ विधिविधानि सहज चि ॥ ४ ॥ आखवं छेदिली

यां पडी पाडो ॥ रथ न चले आसतां हीं घोडे ॥ तेविं आविद्या छेदिल्या निवाडें ॥ विधि निषेध पुढें न चलती ॥ ५

मुळ छेदिली यां येकाघायीं ॥ शाखा पल्लव छेदिले पाहीं ॥ तेविं आविद्या छेदिली यां लवलाहीं ॥ विधि निषे

ध राहे सहजची ॥ ६ ॥ आइक वेदिचा तात्पर्यार्थ ॥ मुख्य मज जावा मीं भगवंत ॥ तो विशास्त्रीं विवादार्थीं क

रिवेदांतश्रवण ॥ ४ ॥ केलीयां श्रवणाचे फळ जाण ॥ करावें आविद्येचें निरसन ॥ आविद्या निरसल्या श्र

वण पुढां केंजाण लागेना ॥ ५ ॥ स्मरणासी आविद्याची केवि सांडो ॥ हे चि आवघड थोर मांडो ॥ हें आवघें उग

वें सांकडो ॥ ते मीं तुज पुढें सांगेन ॥ ६ ॥ वेदशास्त्र कर्म विधान ॥ आविद्या पुत्र साधन ॥ ते आविद्या जावि या

जाण ॥ मज लागीं शरण रिघावें ॥ ७ ॥ श्लोक ॥ मामेकमेव शरणमात्मानं सर्वदेहीनां ॥ याहि सर्वात्मभा

वेन मया स्याह्य कुतो भयः ॥ १५ ॥ टिका ॥ सांडुनि स्त्री पुत्र विषय ध्यान ॥ सांडुनियां ग्यता ग्राहाणपण ॥

सांडुनि कर्म टाक मीं भीमाना ॥ मज ला शरण रिघावें ॥ ८ ॥ सांडुनि वैदिक लौकीक ॥ सांडुनि तंत्र आग

मींक ॥ मज शरण रिघालीयां देख ॥ मासें निजसुख पावसी ॥ ९ ॥ सांडुनि कुळाचें उंचपण ॥ सांडुनि जाती

चा आभिमान ॥ सांडुनि आश्रमाचें श्रेष्ठपण ॥ मज लागीं शरण रिघावें ॥ २० ॥ सांडुनियां वेदाध्ययन ॥

सांडुनियां शास्त्रश्रवण ॥ सांडुनियां प्रवृती निवृती जाण ॥ मज लागीं शरण रिघावें ॥ २१ ॥ सांडुनि ध्य

न मौनेंचे हटा ॥ सांडुनियां सज्ञान प्रतीष्ठा ॥ सांडुनियां नाना निष्ठा ॥ शरण वरिष्ठा मज यावें ॥ २२ ॥ सांडु

नि लौकीक वैदिक ज्ञान ॥ सांडुनीयां ~~सगुण ध्यान ॥ सांडुनियां वेद [illegible] ॥ सांडुनियां देहाभिमान~~

१० जेविं ठाकिलिया स्वस्थान ॥ पुढारें न लगे गमनागमन ॥ तेविं जालिया अविद्यानिर्दळण ॥ श्रवण मनन लागेना ॥ १६

तेचि अविद्या म्हणतसि ध्रुव ॥ तेणेंचि बाधिजे विधिनिषेध ॥ ते त्यागीलिया शुद्ध ब्रह्मचि तु ॥ १३ ॥

॥ भा॰ एं॰ ॥ तुझ्या वा आत्मत्वे परिपूर्ण ॥ मज तुज नाहि मीतूपण ॥ त्या तुझि म्या वाहिले आण ॥ परम प्रमाण परमात्मता ॥ ३१ ॥ अ १२५
२ माझें नाम अंतर्यामि ॥ हृदईचा जाणता मुख्यत्वे मि ॥ तो मि चाळवे ना शब्द धर्मि ॥ श्रद्धापर श्राहि निर्ममत्वे ॥ २५ ॥
आश्रमात्वस्वरूपण ॥ साडुनि जातित्वाचा आभिमान ॥ मज लागि शरण रिघावें ॥ २३ ॥ सांडुनियां तीर्थ ध्यान ॥
सांडुनियां वेद विधान ॥ सांडुनियां देहाभीमान ॥ मजलागीं शरण रिघावें ॥ २४ ॥ सर्वे त्यागें तें पण उद्धवा — त्यागाचे
तुज मीं सांगेन खुण ॥ सर्वेही सांडावा आभिमान ॥ हे मुख्य लक्षण त्यागाचें ॥ २५ ॥ सर्वे सांडुनियां आभि
मान ॥ मज रिघाल्या शरण ॥ तुज केचें जन्ममरण ॥ माझेनि प्रतापें जाण ॥ तरसील ॥ २६ ॥ ऐसें म्हणसी शरणागति
घेऊं कोणें ठाईं ॥ तरि मीं आसें तुझ्या हृदईं ॥ त्या हृदयस्था सी लवलाहीं ॥ शरण पाहीं रिघावें ॥ २७ ॥ उद्धवा सर्व
भावे सर्वस्वेंसीं ॥ मज हृदयस्था शरण येसी ॥ तें माझी सर्वगतता पावसी ॥ सर्वभूत नीवासी हृदयस्थ मीं ॥ २८ ॥
तिळभरि राखोनि आभीमान ॥ जरि मज रिघसी शरण ॥ तरि माझी प्राप्ति नोहे जाण ॥ आभिमान विघ्न
प्राप्तिसी ॥ २९ ॥ स्वानें स्पर्शिलें पक्वान्न ॥ तें जेवितां तळें भ्रंशण ॥ तेविं जीविं आसतां आभीमान ॥ साधकां
सीं मीं जाण नातळें ॥ ३० ॥ रजस्वळे विएकतां वाणी ॥ दुरि पळे पुरश्चरणी ॥ तेविं आहंकाराचा साधनीं ॥ थी
ता जवळें नि मीं जायें ॥ ३१ ॥ रजक विटाळाचें जीवन ॥ जे विनातळे तिसज्ञान ॥ तेविं हृदयीं आसतां आभीमान ॥
उद्धवा मीं जाण न भेटें ॥ ३२ ॥ डोळां हुरळु न विरे ॥ चाढ्कोतन जीरे ॥ बाळें बाइंगळीं न स्वैरे ॥ सराटा न सेरे कूसी
रि माजीं ॥ ३३ ॥ तेविं मज माजीं आभिमान ॥ उद्धवा न रिघे जाण ॥ हे त्यागतासयोची खुण ॥ तुज म्यां संपुर्ण सां
गीतली ॥ ३४ ॥ पति विचरतां परपुरुषीं ॥ देखोनि नीजपती त्यागी तीसी ॥ तेविं आभिमानरत भक्तांसीं ॥ मीं ह्र
षीकेशी नातळें ॥ ३५ ॥ यालागीं सांडुनियां आभीमान ॥ मज हृदयस्था रिघाली यां शरण ॥ तुज मीं उद्ध
रिन जाण ॥ देवकी विआण उद्धवा ॥ ३६ ॥ म्हणसी तुज दोघी माता ॥ कोण्हाची आण मानु आता ॥ मज तुझी — तरि
वीगा आणत वता ॥ तुज निर्भय तामा सेनी ॥ ३७ ॥ तुं बोलीं नातुडसी कहीं ॥ तुज सर्वथां क्रीया नाहीं ॥ तुझी
आण भाक माना विकाई ॥ ऐसें जरि कांहीं कल्पीसी ॥ ३८ ॥ पातें जो नतुस्या बोलासी ॥ थीत्या सांडावें स्वधर्मा
सी ॥ लटिकें जालीयां आणसी ॥ कोण समर्थासीं भांडावें ॥ ३९ ॥ उद्धवा ऐसें न म्हणें नम्हण ॥ स्यां जेवाडीली तु
झी आण ॥ ते परमात्म्यावरि ल प्रमाण ॥ सत्य जाण सर्वथां ॥ ४० ॥ आसतां प्रत्यक्ष प्रमाण ॥ कां लागली भाक
आण ॥ मज सर्वभावें आलीयां शरण ॥ आतां बीजीण तरसोल ॥ ४१ ॥ मज शरण रिघाल्या वीउं कोडें ॥
१७ शरणें रिघावया साटि ॥ कायरि घावे गिरिकूपाटि ॥ किं वासे वाविदूरकुटि ॥ अथवा दिकूपरिभवावे ॥ २७ ॥ तुज
वस्तिसि नाहि गावो ॥ नित्य नेमस्त कोण ठावो ॥ शरण रिघावया कोठ धावो ॥ ऐसा भावो जरि कल्पिसि ॥ २८ ॥

[illegible]

१४ वेदशास्त्राचें मथितसार ॥ कीं योगदुर्गीचें भांडार ॥ पिकल्या सुखाचा सुखसागर ॥ तें मज साचार उपदेशिलें ॥ ५२ ॥ न
कळी काळु तुझ्या पायां पडे ॥ काई सें भवभय बापुडें ॥ कोण तुज कडे पाहील ॥ ४१ ॥ शरण रिघतां चिंका
॥ ८ ॥ ळे तुंला हासो मासें कुळा ॥ तेव्हां भवभयें पळे सकळ ॥ तुज कळी काळ कांपती ॥ ४ ॥ हा एरीं पेटला आ
ग्नीस्फुलींग ॥ तो जाळी नाना वनींचें दांग ॥ तैसें माझें बळ लाहा निसांग ॥ संसार दाघ तुं करिसी ॥ ४२ ॥
शरण यावें हृदयस्थासी ॥ तो हृदयस्थु न कळे आह्मासी ॥ उद्धवा तुं ऐसें म्हणसी ॥ ऐक त्या स्वरूपासी सां
गेन ॥ ४३ ॥ सांडुनि नांवरूप आभिमानें ॥ स्फुरे जें कांहीं उद्धवा ॥ तें मज हृदयस्थाचें रूप जाण ॥ त्यासी तुं
शरण रिघावें ॥ ४४ ॥ नाम रूप गुणावांतीं ॥ हे माया जाण तत्वता ॥ ते सांडुनि स्फुरे जे सत्ता ॥ तें मज हृदयस्था
चें स्वरूप ॥ ४५ ॥ ऐसा निज हृदयीं जो उल्लासे देवो ॥ तें रूप सर्वभुतीं तांचि पाहो ॥ तथ वेगळा उरावया उद्धवो ॥ रिता
ठावो मग केचा ॥ ४६ ॥ तें रूप सर्वभुतीं मी एकु ॥ निश्चये जाणसी निःशंकु ॥ देखतां हि आनेक लोकु ॥ त्यासी
मी येकु येकला ॥ ४७ ॥ ऐसा तुं मीं होउन हृदयस्थासी ॥ मीं होउनि मज पावसी ॥ माझी प्राप्ती उद्धवा ऐसी ॥
निर्भय सीं निश्चळ ॥ ४८ ॥ ऐसी सांगो नियां गुह्य गोष्टी ॥ देवो उद्धवाचि पाटि थापटी ॥ येरें चरणा घात
ली मीठी ॥ उठवितां नुठि सर्वथा ॥ ४९ ॥ तुवां सांगीतलें निजगु[illegible]जा ॥ तें मज मानलें गा सहजा ॥ बोलाये
काचा संशयो मज ॥ तो मीं तुज पुसेन ॥ ५० ॥ [illegible] ॥ श्रीकृष्ण म्हणे उद्धवा ॥ पादाक्रांत जालोसी सदेवा
ये रूसणें देवाधिदेवा ॥ पुसनत्या आभिप्रावा चित्त दिजे ॥ ५१ ॥ उद्धव उवाच ॥ संशयो भ्र ण्वतो वाचं तवं योगे
श्वरेश्वर ॥ न निवर्तेत आत्मस्थो येन भ्राम्यति मे मनः ॥ १ ॥ टीका ॥ योगीयांचा योगेश्वरा ॥ सकळ जगा उ
परि चा ईश्वरा ॥ तुझें सत्य गा उत्तरा ॥ संशयें फार मज वाटे ॥ ५२ ॥ तुवां सांगीतलें साक्षेपें जाण ॥ करावें स्वधर्माच
रण ॥ तें सत्य मानुनी वचन ॥ सर्वस्वें जाण विश्वासलों ॥ ५३ ॥ करावें स्वधर्माचरण ॥ तेंचि ह्मणसी माझें भ ॥ ८ ॥
जन ॥ से सर्वीं तें हीं आतां सांडुन ॥ रिघावें शरण म्हणतोसी ॥ ५४ ॥ तरि आत्मा कर्ता कीं आकर्ता ॥ हें चि न कळे
तत्वतां ॥ ऐसी अकर्ताद्युथेंता ॥ कर्म करावें कीं सर्वथा सांडावें आह्मीं ॥ ५५ ॥ तुसी विषम उपदेशा विस्मृती ॥
२ श्वे श्वे कर्मण्य भरित ॥ येणेंचि ह्मण सिवरूप प्राप्त ॥ तें हि सांडउनि समस्त ॥ शरण निश्चित रिघ ह्मणसि ॥ ५५ ॥

८ स्वयें राजा अहे आपण ॥ तो स्वप्निं रंक लेखे करि कोराण्य ॥ तेथें जो देपसा भरि कण ॥ त्यासि वाणी आपण राजा रेलू ॥ ५४ ॥
आपणचि राजा आहे ॥ हे त्याचित्ता सिठावेना व्हे ॥ ते सिगति जीवासि होय ॥ पूर्णत्वे स्वयें स्मरेना ॥ ५५ ॥
सांगता आला आवळा प्रती ॥ थोर संदेह वाटे चीती ॥ काय श्रीपती करावें ॥ ५६ ॥ जरि आत्मा जाला आक
र्ता तरि कर्माचा येथें कोण कर्ता ॥ जें आत्म्यासी आली कर्तव्यता ॥ ते त्यागुस वृथा घडे ना ॥ ५७ ॥ ऐको निउद्ध
सर वाचा प्रश्न सांवळा राजीवलोचन ॥ काय बोलीला हांसोन ॥ सावधान परियेसा ॥ ५८ ॥ श्लोक ॥ श्रीभगवा
नुवाच ॥ स एष जीवो विवर प्रसुतिः ॥ प्राणेन घोषेण गुहां प्रविष्टः ॥ मनोमयं सुक्ष्ममुपेसरूपं मात्रा स्वरो
वर्ण इति स्थविष्ठः ॥ १७ टिका ॥ ऐके बापा उद्धवा ॥ मीं निजमायेच्या स्वभावा ॥ आनुसरो निजीवभावा
कर्तुत्व जीवाजीववें ॥ ५९ ॥ जळीं प्रतीबींबला सविता ॥ तो जळकंपें दिसे कांपता ॥ तरि आकर्ताचि मीं क दिसे
र्ता ॥ जीव आहंता स्वभावें ॥ ६० ॥ राजा जालीयां निद्रे आधिन ॥ तो स्वप्नी होय रंक आपण ॥ तेंवि प्रकृ
मृज ति सत्त्व जाणें जीवपण आभासे ॥ ६१ ॥ जेविं स्वप्नीच्या स्वभावस्थ ॥ राजा रंक क्रीया करि समस्त ॥ तविजा
घे सत्य वतत्वता ॥ कार्म कर्ता मीं जाला ॥ ६२ ॥ तथें वेदोक्त विधिविधान ॥ जीवाआंगीं आदळ्ले जाण ॥ जव न दे
ब्रह्मज्ञान ॥ तवं स्वधर्माचरण करावें ॥ ६३ ॥ राजा राजपदिं जागा नोहे ॥ तवं रंक क्रीया त्यासी संभवे ॥ तेविं ब्र
सर्व ह्मज्ञान जवं नोहे ॥ तवं करावे स्वधर्म ॥ ६४ ॥ जेसे गा यासी मीथ्या रंकपण ॥ तेंविं प्रस्यो मो जीवत्व जाण ॥ या
जीवासी वारी तिं संसरण ॥ तें उपलक्षण आवधारिं ॥ ६५ ॥ स एष जीवः जगातें जीववीत ॥ यालागीं जी
उ ऐसी वार्ता ॥ सहजेत रि स्वभावता ॥ आससी वत्वता जीवासी ॥ ६६ ॥ घटामाजी दिपु घातला ॥ तो घटभरि
चीप्रकाशु जाला ॥ तो विघरामाजी ठेविला ॥ घरभरि जाला प्रकाशु ॥ ६७ ॥ तेविं शरीरीं मानीं तरि हा जीउ ॥ भि
सहजेत रि ता सदासीउ ॥ येथें बोलणें न लगे बहु ॥ जीव शीउ आनुभउ तो ऐसा ॥ ६८ ॥ आरिसां पा सुर्य
दिसे हातीं ॥ तेविं शरीरिं जीवाची प्रसुति ॥ प्रकृतिसीं राहातीस्थीति ॥ यालागीं प्रसुती बोलीजे ॥ ६९ ॥
धोक्तिरिं चंद्रा चिआभिव्यक्ति ॥ तो गगनीचा दिसे आधोगती ॥ तेविं शरीरीं जीवाची प्रसुती ॥ आव्यक्तें ये
की प्रवेशो ॥ ७० ॥ प्राणेन घोषेण ॥ आनुहाताचा सोल्लीव शेब्दु ॥ तो ध्यानबळें ऐकावा नादु ॥ योगयुक्ति द
वाधा भेदु ॥ बोले आनुवादु न रहे त्याचा ॥ ७१ ॥ ज्या नादासि सुखगोडी ॥ सदासीउचि जाणे फुडी ॥ कां

वोवी ७० २ चुकल्या वोव्या वेगळ्या पत्रावर लिहिल्या

तनेचे चेइसत्व ॥ ते चि वायुचे शोधीत सत्व ॥ ते चि शाद्धाचें निज तत्व ॥ तेणें जीवत्व मनोरूप होय ॥ ७५ ॥
२ वायुचे शोधित सत्व ॥ त्यांसि येक वटलें तें शाद्ध तत्व ॥ उभयचेतन तें जीवत्व ॥ मनोमयत्व धरूं पाहे ॥ ७६ ॥ जेचें
सनकादिकांचो खडी ॥ साखीली या गाढी तेंव वि ॥ ७७ ॥ वायुचें शोधित सत्व ॥ यासी येक वाटलें शाद्ध तत्व ॥
॥८१॥ उभय चेतनत्व जीवित्व ॥ मनोमयत्व धरूं पाहे ॥ ७८ ॥ ॐ जीवास्वाच्या निरसं प्रयोगु ॥ स्वयें सांगतो श्रीरंगु ॥ आधा
रादि चक्र प्रयोगु ॥ क्रमेंचि सांगसांगतु ॥ ७९ ॥ अहं मीती प्रथमा ध्यासों ॥ जीवासी जीवत्वें आभासों ॥ तो
जें जें तत्वीं प्रवेशों ॥ तें मी ऐसें म्हणत वि ॥ ७० ॥ पैं निर्विशेष नाद आती सुक्ष्म प्राण ॥ यासी हीं आधारीं प्रवे त
शोन ॥ आती सुक्ष्म प्रथम स्फुरण ॥ पावोनि जाण परा जाली ॥ ७१ ॥ आधारिं चक्रीं सुक्ष्म प्राण ॥ परा वा
चा तेथौनी जाण ॥ मनाचें कोवळें स्फुरण ॥ आति सपुरपणें सुक्ष्म लें ॥ ८० ॥ स्वाधिष्ठान चक्राचा ठाइं म
नाचें वाढतें बाळसें पांही ॥ पश्यति वाचा तीये ठाइं ॥ बोलु देखें परि कांहीं बोलेना ॥ ८१ ॥ ती ये चक्रीं येक व
टल्या प्राण ॥ पुढा रान चले विगजाण ॥ प्राणापाना जालें भांडण ॥ दोघे जण रुसले ॥ ८२ ॥ परक कोल्होला
गल्या भावि ॥ मग रिघाले वेगळाल्या रिं ॥ पांचही राहीले पां ॥ चाय रिं ॥ ऐक निधारीं विचार ॥ ८३ ॥ मागें रुसो
न गेला जाण ॥ यानांव ल्हणती आपान ॥ रागें पुढा रालो आणे ॥ त्यांनावं प्राण म्हणतात ॥ ८४ ॥ दोहीं
माजी समत्व जाण ॥ ता मिं राहीला तो समान ॥ कुठिं राहीला उदान ॥ स्यान नासो नाहाव यास्थान ॥ आसवां
॥ ८५ ॥ आघ्राण पिना रिरींजाण ॥ व्यान नासी नाहीं येक स्थान ॥ तें सर्वांगीं सर्वदा जाण ॥ परिभ्रमण करि
तु वि ॥ ८६ ॥ याहुनिधा कुटे पंच प्राण ॥ तेही वेगळे राहीले जाण ॥ ती हीं वेगळालें आपण ॥ स्त्री स्थान
योजीलें ॥ ८७ ॥ नाग कुर्म ८८ कृकुळ देवदत्त ॥ पांचवा धनंजय जाण ॥ तथा पां चि वस्ती जे रारिंवांत ॥ ऐक निश्ची
तसांगेन ॥ ८९ ॥ सींक जांभई आणी ढेंकर ॥ नाग कुर्म कृकुळाचें घर ॥ उचकी देवदत्ता बिढार ॥ धनंजयासी
धारन मीळेची ॥ ९० ॥ जीव देहाच्या आस्वादापासी ॥ धनंजयो रिघाला वस्तिसी ॥ जीवें सांडील्या रारिरासी
सीमुहुर्त आर्ध देहासी तो वांचवि ॥ ९१ ॥ स्वाधिष्ठानि होउनि जाण ॥ आनुक्रमें दशधा होती प्राण ॥ याचे स्था
नमान उपलक्षण ॥ तुज म्यां जाण सांगीतलें ॥ ९२ ॥ मामें म्यां सांगितली गोष्टि ॥ प्राणापानें रुसल्या पाठीं दो ॥९॥
घां आघ्राणपिना हीं भेटि ॥ महा हरि छंदासा ॥ ९४ ॥ त्या दोघासी करि बुझावण ॥ तो मज पदिं यंता तुं जाण ॥
त्यांसी सर्वस्वमींदें आपण ॥ योगसाधन या नांव ॥ ९५ ॥ उदुवा प्राण लक्ष ऐसां गतां ॥ आवचटे प्राणापान
९७ तेथें मी देह ह्मणता ॥ तात्काळ जाये पूर्णता ॥ ते ठायें दशींपरिछिन्नता ॥ देहात्मता लागलि ॥ ७८ ॥

समता॥ आ प्रसंगीं आली कथा॥ वां स्वभावता। अे कावि॥ ६०॥ स्वाधीष्ठानिहु निमणी पुरासी एतां॥ जीवा
मनासी येकात्मता॥ सुखप्राप्त तेथें वसतां॥ पस्यां ऐक्यता पश्यंती॥ ६१॥ तेथें मनाचें खेळगेपण॥ कुमारअ
पुढे वस्था बाणली जाण॥ तवं डोलतें चाले प्राण॥ आनुहातें स्थान टाकीलें॥ ६२॥ धरूनि पश्यंतीचें आनुसंधान॥
मध्यमां वाचा उपजे जाण॥ मौनाचि मीठि सोडुनी॥ करि गुणागुण आपण्यातां॥ ६३॥ तेथें मनाचि पोगंड
आवस्था॥ मग पुढें संभाळीतां॥ वांछीनानां भोग आवस्था॥ लाजा सर्वथां बोलेना॥ ६४॥ मग वेगें टा
कीलें विशुद्धि स्थान॥ उसासवत उदान जाला प्राण॥ तवं मनासी तारुण्यपण॥ पुरतें जाण बाणलें॥ ६५॥ धा
सा विशुद्धचक्रा प्रती॥ परा मेळउनि आंतोंती॥ पश्यंती मध्यमा येकी होति॥ वाचा दुसदुमीती झणकारें॥ ६६॥
त्या झणकारा परिपाटी॥ चक्री वाचा तत्काळ उठी॥ तारुण्य उन्मत जाली मोठी॥ त्या स्वरवर्णा वाव टिमा
डीली॥ ६७॥ आज्ञाचक्र भ्रुस्थानी॥ तया होउनि वेगळें जाण॥ तेथें वाचे चेना हीं गमन॥ हंस लक्षण यो
गाचें॥ ६८॥ येसा हीं चक्रें आनुक्रमें जाण॥ त्या रिमात्रा आठावीस वर्ण॥ सोळा ही स्वर संपुर्ण॥ हंस ल
क्षण प्रांतिचा॥ ७०॥ १४॥ कोण चक्रीं कोण वर्ण॥ मात्रा वें कोण स्थान॥ को ठें उठति स्वर॥ पूर्ण॥ तें ही लक्ष
ण आवधारिं॥ १॥ आधारचक्रीं चतुर्दळ उभारा॥ तेथें न्यसी ला त्या रिमात्रा॥ वं शं षं सं आक्षरा॥ बोली
जे मात्रा राप्सवति॥ २॥ स्वाधिष्ठानतें षट्दळ येथ॥ साही वर्ण स्थापिले तेथ॥ बकारादि लकारांत॥ जाण
निश्चीत ते स्थानिं॥ ३॥ मणीपुर दश दळ निश्चीत॥ दाहा वर्ण स्थापिले तेथ॥ डकारादि फकारांत वर्ण
नांदत तत्चक्रीं॥ ४॥ आनुहात चक्र द्वादश दळ युक्त॥ बारा वर्ण स्थापिलें तेथ॥ ककारादि ठकारांत वर्ण वि
राजीत ते चक्रीं॥ ५॥ विशुद्धचक्रीं त्या सोळा दळा॥ अ इ उ ऋ लृ ए ओ अं सोळा॥ कंठस्थानिं मीनला मेळा
यांवा वदिं आगळा प्रतापु॥ ६॥ आज्ञाचक्र आति आवघड॥ घडें काकिमुखाचें कवाड॥ न चलें प्राणा
ची चउफउ मार्ग आति गुढ लक्षवेना॥ ७॥ तें आज्ञाचक्र गा द्वि दळीं॥ केवळ हंसाचें राउळीं॥ तेथें पावावया
योगबळा आति प्रबळ पाहीजे॥ ८॥ हं स्थान पावावया साटीं॥ योगी जाले महाहटी॥ आभ्यासु करितां

आती संकटी तरी सेवटिं न पवती ॥ ९ ॥ हें पावावया माझें स्थान । आती गुंह्य आहे । सोहंहंसाचें साधन ॥ अनुष्ठान
॥ १० ॥ सावधान जो साधि ॥ १० ॥ प्राणा चि गमनागमनें । सोहं हंसाचे स्मरणें । सावधान जो साधुं जाणे । तरि
पावणें हें स्थान ॥ ११ ॥ त्यापासी चि पवनजय । घडे तो चि आज्ञाचक्रामाजी चढे । तेथुनि ही मार्ग कादियु
ढे । आती निवाडें आतुका ॥ १२ ॥ तेथें नानाभोग समृद्धिची फळें । आणीं रिद्धिसिद्धिचे पाळे । तें उवलुनि ति
यां सकळें । निघनी मेळें निज पंथें ॥ १३ ॥ जो कां सिद्धिसी भुलला । मीं सीद्धु हें लाधआलुला । तो आज्ञाच
क्रावरु निश्यवला । केला मुकला कुरासी ॥ १४ ॥ त्यापासी वैराग्य आसपुरतें । तो कदां भुलेनां सीद्धितें ॥
लाता हाणोनि भाग्यमात्य तथें । निघे निज पंथें मज लागीं ॥ १५ ॥ तेथें आउठपीठ गोल्हाट । सांडुनि भ्र
मरगुंफा कचाट । सोखुनि सहस्त्रदळाचे पाट । मज माजी सुभट मी सकळें ॥ १६ ॥ सांगतां आज्ञाचक्राचि
संस्था । पुढें गोडी लागली योगपंथा । मागील विसरलों जी कथा । क्षमा श्रोतां करावि ॥ १७ ॥ म्हणाल
वाहावटिं पडीला मासा । तो परतोन न ये सहसा । ग्रंथ निरोपणीं तुं तैसा । जल्पु वायसा कां करिसी
॥ १८ ॥ चुकलीया बाळकातें । पीता सीकवण दे त्यातें । तें चि तुमच्चें वचन मानें । निज हीतातें द्योतक ॥ १९ ॥
करितां चक्रांचें निरोपण । योगारुढ जालें मन । विसरानि मांगील आठवण । गेलें निधान सेवटा ॥ २० ॥
हें ऐकोनि हांसीले श्रोतें । तुं ग्रंथ करितां नव्हेसी यथार्थें । हें कळो निगलें आमुतें । न कां परीहारातें उपपा
दुं ॥ २१ ॥ आलों जी तां ग्रंथकोडीं । न कळे योगज्ञानाचि ह गोडी । तंवां विषद केली फुडी । निज परवडी विभा
गें ॥ २२ ॥ तुसेनि मुखें श्रीकृष्णनाथें । श्रीभागवत कठिण जें होतें । तें आर्थविलें यथार्थें । सत्य ओमतें मा
देवाधि नलें ॥ २३ ॥ हा बारावा आध्यावो । आती गुढ बोलीला देवो । तथीचा हीं आभीप्रावो । विषद पैं हो विवरि ला ॥ ५
ला ॥ २४ ॥ ऐसा करुनिं संतीं आदर । निर्भय दिधला नाभीकार । येका जनार्दनि हर्षे नीर्भर । केला नमस्का
र संतासी ॥ २५ ॥ वैखरि मात्रा स्वर वर्ण । यापदाचें जालें व्याख्यान । तें चि दृष्टांतें श्रीकृष्ण उद्धवासी जा
णे सांगतु ॥ २६ ॥ सुक्ष्म जीवशीवाचें मुळ । तो चि वागद्वारा जाला स्थुळ । ये वि आधिं आती विवळ करु

६ मरा हे ऐकता गोष्ठि ॥ ते वाचा सर्वांसि वाटे खोटि ॥ तेचि अक्षरें केल्या उफराटि ॥ रामनामे गोमटि निववि वाचा ॥३२॥
करितां सुष्ट दुष्ट उच्चार ॥ वर्ण न चळति क्षराक्षर ॥ यालागी त्या नांवें अक्षर ॥ यापरि पावन पवित्र ते वाणि ॥३३॥
तिं प्रां जवळ सांगातु ॥२७॥ श्लोक ॥ यथानळः खेंनिळबंधुरुष्मा बळेन दारुण्यधिमथ्यमानः अणुः प्रजातो
हविषा समिध्यते तथैव मे व्यक्तिरियं हि वाणी ॥१७॥ टिका ॥ आव्यक्तरुपें उष्मा गगनीं ॥ व्यापक परि आसे व
न्हीं ॥ तो आरणीमाजी मथीतां मथनिं ॥ आती सुक्ष्म परीं प्रकटला ॥२८॥ आनळ आनिळ निजसखा ॥
कोमळ तुळें फुंकीतां फुंका ॥ दिसे लखलखित नेटका ॥ ज्वाळा साजुका कोवळीया ॥२९॥ तेथें पावला द्रव्याम
ध्यम ॥ सगळहून द्रव्यें करितां होम ॥ तेणें थोरावला नीरोपम ॥ वाढला व्योमचुंबितु ॥३०॥ तैसा सुक्ष्म
नादु शीवसंयोग ॥ प्राणसंगमे लागवेगें ॥ राउचक्रादि प्रयोगें ॥ वैखरीयोगें आभीव्यक्ती ॥३१॥ तैसी वाचेची
आभीव्यक्ती ॥ तसीचि ईतर इंद्रीयप्रवर्ती ॥ साक्षेपें तेही स्थीति ॥ उद्धवाप्रती सांगतु ॥३२॥ श्लोक ॥ एवं गदिः हरि
कर्म गती विसर्गो घ्राणारसो दृक् स्पर्शः श्रुतीश्व ॥ संकल्पवीज्ञानमथाभिमान ॥ सुत्रंरजः सत्वतमोवि
पावन कार ॥१८॥ टिका ॥ जैसी वाचेची विपती ॥ तसीची कर्मेंद्रियांची प्रवर्ती ॥ चरणांचा ठाइं गती ॥ ग्रहणशक्ति
हस्ताचि ॥३३॥ विसर्ग जाण पायुचा ॥ सुखउद्रेकु लींगाचा ॥ कर्मेंद्रियां पांचविवाचा ॥ विस्तार जीवा सां
गीतला ॥३४॥ तैसीच जाण ज्ञानकरणें ॥ दृष्टि देखणेंपणें ॥ रसना रसातें चाखों जाणे ॥ श्रवणा
श्रवणें आधिकारु ॥३५॥ सीतउष्ण मदकठिण ॥ हें त्वगेंद्रियाचें लक्षण ॥ सुगंध दुर्गंध जाणतें पण ॥ घ्रा
ण विचक्षण तें कर्मीं ॥३६॥ संकल्प विकल्प मनाचें ॥ निश्चयाकमें बुद्धिचें ॥ चींतन जाण चीताचें ॥ आहंकारा
चें मीपण ॥३७॥ सुत्रतत्व प्रधानाचें ॥ विकार रजतमसत्वाचें ॥ संक्षेपें विवंचना तिहींचें ॥ एकसाचें सांगेन ॥३८॥
आधीदेव आधिभुत ॥ त्यासी आध्यात्म म्हणत ॥ वाढला जो प्रपंच येथ ॥ ईश्वराचें आभीव्यक्त स्वरूपु
जाण ॥३९॥ जगाचें मुळकारण ॥ आंगें ईश्वरुची आपण ॥ त्या कारणाहुन कार्य भीन्न ॥ नव्हे जाण सर्व
थां ॥४१॥ होकां घृताचीये येकेकाळीं ॥ थीजोनि जालीयां पुतळीं ॥ ते घृत होउनि वेगळी ॥ नाहीं देखीली
प्रत्यक्ष ॥४१॥ का सस्वा घोडा केला ॥ आंगें ठाणें आती मीरवला ॥ जो का सपणां नाहीं मुकला ॥ सर्वांगीं
शोभला कास्त्वें ॥४२॥ त्याचें पाहातां वेगळाले आवयव ॥ खुर खांदु कापुचीसर्व ॥ तेविं माहाभुतें गुण

रफळा फुंस वाकुडा बाग ॥ येणे अकारे ह्मणति नाग ॥ तो नाश न व्हे सोनेंचि सांग ॥ तेवि हे जगु सद्रूप ॥४२॥
प्रभवा ॥ स्वरूप सावेवरी वाचे ॥४३॥ सुवर्णाचे जालें लेणें ॥ तें जे विमीर वसान पण ॥ तेविं मां हा भुत विषयुक
॥११॥ रणीं ॥ आभिन्नपणें सीवरूपा ॥४४॥ प्रपंच ईश्वरासी आभीन्न ॥ ते विआद्यि श्रीनारायण ॥ उद्धवासी सांग
आपण ॥ आभीन्न पूर्ण जीव शीवा ॥४५॥ श्लोक ॥ अयं हीजीवस्त्रिवृदब्जयोनिरव्यक्त एकोवयसा स आ
द्यः विश्लिष्टशक्तिर्बहुधेव भाति बीजानि योनिं प्रतीपद्य यद्वत ॥१॥ टिका ॥ जीवाचा जीव हा आपण ॥
प यालागीं बोलीजे जीवपण ॥ जीवशीवरूपाभीमान ॥ जीवत्व जाण याहेतु ॥४६॥ समुद्र आपुल्या आंगा
वरी ॥ आवर्तु आवर्तु करि धरि ॥ तविलोक पद्मातें श्रीहरि ॥ करि धरि नीजनाभीं ॥४७॥ त्रिवृद आब्ज ह्म
णीजे यापरी ॥ पानाभी कमळा मासारि ॥ स्थळीं त्रैलोक्यातें धरि ॥ पद्मनाभी हरि याहेतु ॥४८॥ सुव
र्णाचा सीध्यास निं सुवर्ण मुक्तिं बैसउनीं ॥ पुजीजे सुवर्ण सुमनीं ॥ येकपणें तिहीं भासति ॥४९॥ तविना
भीपद्मे त्रैलोक्य धरितां ॥ तिहीं तें भासवि आभीन्नता ॥ यालागीं पद्मनाभी नवता ॥ आलें वाक्य पंथा ना
श्रुतिच्या ॥५०॥ दत्तिमा देवपीवळी ॥ येकली भासे चांपेकळी ॥ विकासे जे विनानादळीं ॥ तविंमीं वनमा
कीलोकत्वें ॥५१॥ हें न सतां कार्यकारण ॥ यापुर्वि आव्यक्त जाण ॥ जामी प्रमाण स्वाहीं प्रमाण ॥ भेद जेथें अ
आणवाईली ॥५२॥ हेतु मातु दृष्टांतु ॥ तिघां नव्हे ज्याचा गांवांतु ॥ आपार आनादि आनंतु ॥ आद्य आ
नाद्यू आभिव्यक्तु मीं ऐसा ॥५३॥ एवं केवळ जें आभेदा ॥ तेथें कैचें त्रिविधभेदा ॥ जेथें लाजानि परत
लें दैवें ॥ स्वरूप सुद्ध तें मासें ॥५४॥ तामीं न मळवितां साद्य मेळु ॥ स्थूलीळासोभें क्षोभकु काळु ॥ स्व
शक्ति नें जालें सबळ ॥ शक्ती बेंबाळु चेतविला ॥५५॥ ते निजशक्तिचे विभाग ॥ त्यां विंभागीले चांग ॥ वि
त्या विभागा स्वभाग ॥ एक सांगसांगे ना ॥५६॥ गुणशक्ति देवताशक्ती ॥ मनोशक्ति इंद्रियशक्ती ॥ महं ॥१२॥
भुताची भुतशक्ती ॥ येथें कीया शक्ति [illegible] मुख्यत्वें ॥५७॥ जीपासाव आहंष शक्ती ॥ जाली
आनावर्त्ती जगतीं ॥ हरिहरनावें नीश्चीतीं ॥ आहंष शक्ति आनीवार ॥५८॥ जे आहंष शक्ती नें जीवा ॥
तें ॥ बांधा निकेलें आपेतें ॥ तिसी आवरावया मातां ॥ सामर्थ्यें तथें आसेना ॥५९॥ जे वीकारांजा ज्ञाता

वसिष्ठ पुरोहित करि ॥ भीष्म पुढे शरपंजरी ॥ याज्ञवल्क्यादि योगिनारि ॥ अदृष्टें करि वर्तत ॥ ६०॥
१ जीभ कापूनि देवासि वाहलि ॥ तेशी नाशीकन छेदिलि ॥ ते वि मिळे छेदि कूर्मे स्थिति ॥ परि अदृष्ट गलि छेदीना ॥ ६१॥
जाण ॥ राजा प्रतीपाळी आपण ॥ तेविं आदृष्ट प्राप्ति उलंघनो ॥ मी सर्वथा जाण करिना ॥ ६२॥ मासी
या साक्षात्कारासी आला ॥ जो जीवन्मुक्तता पावला ॥ तो हि आदृष्टें बांधला ॥ वर्ततु गेला देहगेही ॥ ६३॥ जन
कु राजपदिं नांदा ॥ शुक नागवा प्रारब्धें ॥ कोकिला विजं नारदा ॥ आदृष्टें छंदें विनोदीं ॥ ६४॥ या परी गा आद
वाढलीगा ष्टें प्राप्ति ॥ आ निवार्य त्रिजगती ॥ त्या जीव बांधले आदृष्टगती ॥ जे विगार उपाहातीं वान्नरा ॥ ६५॥ त्या जीवा आ
भासे दृष्टें बहुधा व्यक्ति ॥ मीं येकु चि त्रीजगती ॥ विश्वतश्चक्षु या श्रुती ॥ बहुधा मुर्ति मी येकु ॥ ६६॥ आथवा विशेष
सीं नीश्चीति ॥ म्यां माया आळीं गीली निजशक्ती ॥ तो मीं येकु चि त्रिजगती ॥ बहुधा व्यक्ति आभासे ॥ ६७॥ जं
वि सुक्ष्म वट बीज केवळ ॥ त्या सीं मी न लभु मीं जवळ ॥ वाढो नियां आती प्रबळ ॥ वृक्ष विशाळ आभासे ॥ ६८॥
तेथें नाव रूप पुष्प फळ ॥ तें बीज चि ~~गोडी ॥ तो विस्वानंदु वाढला वाढि ॥ कोडा कोडी स्वादु परवडी ॥ आविकार~~
~~गोडी उंसाचि ॥~~ आभासे समुळ्ती विं जगदाकारें सकळ ॥ भासे केवळ चीदात्मा ॥ ६८॥ जे कां मुळीं बीजा त्वि
गोडी ॥ तो विस्वानंदु वाटला वाढि ॥ कोडी काडी स्वादु परवडी ॥ आविकार गोडी उंसाचि ॥ ६९॥ येते त्वि मुळीं ची
दात्मा कारण ॥ तेथुनि जें तत्व जालें जाण ॥ तें तें नीरवळ्ळेतन्यघन ॥ जग संपुर्ण चीद्रुपा ॥ ६१॥ उंस सर्वांग बीज
चे सकळ ॥ बिज रूपें उंस सफळ ॥ तेविं जगा चिन्मात्र मुळ ॥ जग सकळें चीद्रुपा ॥ ७०॥ बिज उंस दोन्ही येकरूपा ॥ तैसा
तैसा प्रपंच जाण स्वीस्वरूपा ॥ येची आथिंआति साक्षेपा ॥ हे रुपा पुर्वेक सांगतु ॥ ७१॥ श्लोक ॥ यस्मिन्निदं
प्रोतमशेषमोतं पटो यथा तंतु वितानसंस्था ॥ य एष संसारतरुः पुराणः कर्मात्मकः पुष्पफळप्र
सूते ॥ २१॥ टिका ॥ यालागीं संसार जो समस्त ॥ माझा ठाउं आसे वोतप्रोत ॥ मज वेगळें येथ नाहीं नीश्ची काही
त आणुमात्र ॥ ७२॥ ये विषइं आथि चा दृष्टांतु ॥ देव उद्धवासी सांगतु ॥ जें विकार पुसाचा सुक्ष्म तंतु ॥ कां तो नि
नीश्चीतु पटु केला ॥ ७३॥ आडवती उवें बाणलें तंतु ॥ त्यासी वस्त्रें नाम लें म्हणा मातु ॥ तेंविं संसार शब्द हा व्यर्
थु ॥ स्फुर भगवंतु मी तद्रूपें ॥ ७४॥ पाहातां सुतची दिसे उघडे ॥ त्याचें नाव म्हणतील भगउ ॥ प्रत्यक्ष चैतन्य
स्फुरतें पुढें ॥ त्यासी संसार वेउ म्हणताती ॥ ७५॥ सुतावेगळें वस्त्र न दीसे ॥ मज वेगळा प्रपंचु न सो उ तेवि
ढुवा आ प्रासा चे भाग्य केसां ॥ मी चि नसें म्हणताती ॥ ७६॥ या परि मीं सर्वगत ॥ विश्वात्मा विश्वभरित ॥
१४ मत्स्य केत्विगो कुळे केलि ॥ नानाना माकारि पूजिलि ॥ परि ते मत्तिके चि संचालि ॥ ते चि श्रद्धि जालि मद्रूपे ॥ ६५॥
१५ जेवि येकलाचि येकू आपण ॥ निद्रे सिद्दे ना आलिंगण ॥ स्वप्नि देखे बहुविधपण ॥ ते वि मी जाण विश्वात्मा ॥ ६६॥

१८ जेथुनि उपजे निजज्ञान ॥ तेचि नीउ हृदयभुवन ॥ जीवपरमात्मा दोघे । जण ॥ अतर्क्य पूर्ण वसताति ॥ ९२ ॥
८ पानपुष्प न दिसे फूळ ॥ वेलाआंगी दोर बृासरळ ॥ तेणेचि वेल्या वाढे प्रबळ ॥ ते वि संसार सबळ कल्पनायें ॥ ९३ ॥
रक्षद शांती प्रस्तुत ॥ तुजम्यां येथाथे सांगीतले ॥ ७७ ॥ मज देखणें ज्यासी नीं धोर ॥ त्यासी मीं केवळ सर्वे
१२॥ सर्वेश्वर ॥ मज आप्रास जो नर ॥ त्यासी संसार आभासे ॥ ७८ ॥ जो मीं सर्वात्मा सर्वेश्वर ॥ भ्रांता भासे भ
वतरुवर ॥ त्या भवतरुचा विस्तार ॥ सर्वेश्वर सांगतु ॥ ७९ ॥ श्लोक ॥ पूर्वश्लोकाचा आधी ॥ यएष संसार
तरुः पुराणः कर्मात्मकः पुष्पफळें प्रसुतेः ॥ टिका ॥ भ्रांतिस्तव भवतरुवरु ॥ कर्माकर्म जिवळें वाढला थो
रु रु ॥ जीर्ण जुनाट आपरांपरु ॥ तो तंव वरु दिसें फळपुष्पीं ॥ ८० ॥ याचे कोण मुळ कोण बीज ॥ कोण पारसु को
ण फळ ॥ जेणें भ्रमे जीव सकळ ॥ ते मीं समुळ सांगेन ॥ ८१ ॥ श्लोक ॥ द्वे अस्य बीजे शतमुळस्त्री नाळः
पंचस्कंधः पंचरसप्रसुतिः दशेकशाखो द्विसुपर्णनीड स्त्रिवल्कलो द्विफळोर्क प्रविष्टः ॥ २ ॥ टिका ॥
भ्रमभुमी माजी वेडें ॥ पापपुण्य जोडपाडें ॥ बीज पडतां चि वृक्ष विरूढें ॥ आग्रीं वाढे कल्पनां ॥ ८२ ॥
कर्माकर्म प्रवाह जळें ॥ भरिले आविद्येचें आळें ॥ आनंतवासना तेंचि मुळें ॥ वृक्ष तेणें बळें ढळेना ॥ ८३ ॥
सुक्ष्मवासना कल्पकोडी ॥ आधोगती रतल्या बुद्धी ॥ संकल्प विकल्प बहु कोडी ॥ पसरल्या बुद्धीं सुब
बुद्धीं त ॥ ८४ ॥ संचित क्रीयमाण वा फळ भारि ॥ सुबंध भरलें जळें करि ॥ भरिले चि मागुतें भरि ॥ प्रवाहा त्या
वतिपडीला आसे ॥ ८५ ॥ तेणें वृक्ष सबळ भारि ॥ निस नीत्य नुतन वाढि धरि ॥ सगुण निर्गुणाचे वाढिवरी
त्रिगुण शाखा त्रीनाळ ॥ ८६ ॥ त्रिगुण गुणाची परवडी ॥ येरयेरां माजी मुरडी ॥ येरयेरां वरि बुडी मीं चि
सळलें वाढि वाढती ॥ ८७ ॥ पंचभुतांच्या खाधाथोरी ॥ स्कंध वाढला बाहेरि ॥ पसरल्या येरयेरिवरिं ॥
मीनल्या परोपरिं वाढती ॥ ८८ ॥ समुळ गर्भ साधुनि रुखा ॥ मनोमय वाढली शाखा ॥ आग्रीं दशेंद्रि
यें फांटे देखा ॥ तिच्या मुळ कां डोलती ॥ ८९ ॥ पात्या त्रशाखा माजी देखा ॥ देवतें आलीं वस्तीं सुखा ॥ ॥ १२
कृतनिकर्मीचा आवांका ॥ आपुलाली शाखा तें धरिती ॥ ९० ॥ दशधा वायु चि सडाउ ॥ तेणें तें डोलतां
दिसे सडाउ ॥ या माजी दो पक्षांचें नीउ ॥ आती गुढ आनतर्के ॥ ९१ ॥ पापें हें पांवात पीत श्लेष्म ॥ या आंतर
त्वचा त्रिविद मर्मा ॥ वल्कलें त्रपणवया महीमां ॥ भक्तोतमा याहेतु ॥ ९२ ॥ गगना होउनि वाढला वरता ॥
२ जीवसंकल्प विकल्प आत्ति ॥ परमात्मा निर्विकल्प स्थिति ॥ दोहि विहृदया माजि बैसति ॥ नीउ निश्चिति याहेतु ॥ ९३ ॥
जीव जो देहाभिमानि ॥ परमात्मा निराभिमानि ॥ इहि दोघि जनि मिळोनि ॥ हृदयभुवनि नीउ केले ॥ ९४ ॥

शून्यासहीत लांबला आरुता ॥ सैंघ पसरला सभंवता ॥ दिशांच्या प्रांता सांडुनि ॥ १३ ॥ एवं विस्तारले
निम निविस्तारा ॥ वृक्षउलोंद भरा ॥ पंचरसाचा विषयधारा ॥ आती मधुरा वर्षतु ॥ १४ ॥ स्तनिस्मृती ज्या तिंपा
नें ॥ प्यामाजी उगवलीं स्वर्गसुमनें ॥ दिक्षितभ्रमर ज्या कारणें ॥ आती सत्राणें उडती ॥ १५ ॥ या वृक्षांवि ता
व जाळीं फळें सुखदुःख यें दोन्हीं मेळें ॥ सेंडा धरूनि समुळें ॥ दोनि फळें पैयासीं ॥ १६ ॥ जीं तुकीं सुर्यमंउळें
भासती ॥ तितुकीं जाणा या विस्थिती ॥ सुखदुःखफळें तितुक्यां प्रती ॥ कर्मप्राप्ति दलुसां ॥ १७ ॥ सुर्य
मंउळा आरुतें ॥ सांगीतलें भववृक्षातें ॥ चंद्रमंउळादि समस्तें ॥ भवभयें नथें नालीं नलगे ॥ १८ ॥ भीं सु
र्यमंउळा मध्यवर्ती ॥ प्या मज वेगळीज स्फुरस्फुरती ॥ तथें वरि भवभयाची प्राप्ति ॥ जाण निश्चिती तिउद्धवा ॥ १९ ॥
सुर्याचें जें सुर्यमंउळ ॥ तेंही संसारामाजी केवळ ॥ जो नरवाये पार स्पावें फळ ॥ तो विरवि मंउळभेदकु ॥ २० ॥ छ
वृक्षाचीं दोन्हीं फळें येथां ॥ दो फळाचें दोघे भोक्ते ॥ दोघे संसारा आतौतां ॥ एक तुतें सांगेन ॥ १ ॥ श्लोक ॥ अदं
तिचेकं फलमस्य गृध्रा ग्रामेचरा एकमरण्यवासीनः ॥ हंसा य येकं बहुरूपमीज्ये मायामयं वेद स वेद
वेदं ॥ २ ॥ टिका ॥ दुःखफळाचें भोक्ते ॥ आत्यंत विषयासक्त चीतें ॥ गीध ग्रहस्त काजें येथें ॥ आविधिवि
षयांतें सेविती ॥ १ ॥ ग्रामविषई आती नसरा ॥ या लागीं बोलीजे ग्रामचरा ॥ ग्रामगीध जे संघारा ॥ ते सेसा
दर विषयांसी ॥ ३ ॥ जे विकां घारि गगनांचद ॥ तेथुनि आविसा उडीपडे ॥ ते विं नरदेह पावा निचो खडें ॥
विषय खडपडे झोंबती ॥ ४ ॥ एवं विषयासक्त चित्तें ॥ जे आधोगतीतें पावतां ॥ ते दुःखफळाचे भोक्ते ॥ जाण
येथें निश्चित ॥ ५ ॥ सांडुनियां ग्रहस्थ ॥ वनवासीं वानप्रस्थ ॥ यासी चि फळें सुखें प्राप्त ॥ जाण निश्चीत
उद्धवा ॥ ६ ॥ स्यासुखफळाचे विभाग ॥ ब्रह्मसदनांत ईतर स्वर्ग ॥ कर्मे करूनियां सांग ॥ मेथीवा मार्गें चाली
जे ॥ ७ ॥ ब्रह्मचर्य वेदाध्ययन ॥ गार्हस्थी पुजी आग्नीब्राह्मण ॥ वानप्रस्थाश्रमीं जाण ॥ वनभोजन नवन
वासीं ॥ ८ ॥ येणें कर्मे चीत्र मुनिमुक्तें स्थान ॥ जीहीं ठाकीलें ब्रह्मसदन ॥ सुखफळाचे भोक्ते जाण ॥ ब्रह्मभु ते
वननीवासी ॥ ९ ॥ ईतर स्वर्गी सुखप्राप्ति ॥ तथें आहे पुनरावृत्ती ॥ ब्रह्मसदनीं पावल्यां वस्ती ॥ पुनरा
यासि क्रमें मुक्ति होईल

३ जाग्रतीचा पाहुण्यासि ॥ जेउ धाउावे स्वप्नग्रहासि ॥ ते विन्यस्त संकल्प संन्यासि ॥ संसार सुखासि केचि भोक्ते ॥ १३ ॥
१ मुळीचें पद आरण्यवासि ॥ तेणें चोतिले वानप्रस्थासि ॥ पैथनाहि घेतले संन्यासासि ॥ त्यासि वनवासी ह्मणू नये ॥ १४
वती बोलों नये ॥ ११ ॥ संन्यास्यासी निवासस्थान ॥ वृदी बोलीले नाहीं जाण ॥ तिहीं स्वदेहाचें केलें दहन ॥
॥२३॥ म नेमिलें यां स्थान त्यां नाहीं ॥ १२ ॥ जे आविद्यादिक कर्मेंस्ती ॥ विरल्या होमीं स्वयें ज्वाळीती ॥ ते भववृक्षांत्रिफ
हि ळें खाती ॥ हें युक्ति घडेना ॥ १३ ॥ स्वकर्मे जाळुनि वीर जाहोमीं ॥ जेहीं साधिले ब्रह्माहमस्मी ॥ त्यांसी नि
वासस्थान कोणते मी ॥ वनि ग्रामीं नमस्ते ॥ १४ ॥ जे न्यस्तसंकल्प संन्यासी ॥ त्यांसी कोण ह्मणे आरण्यवा
सी ॥ सायीक भववृक्षांच्या फळासी ॥ भोक्ते त्यांसी ह्मणां नये ॥ १५ ॥ मुळीचें पद आरण्यवासी ॥ तें आंगीका
लें वानप्रस्थांसी ॥ वानप्रस्थ सदा वनवासी ॥ दुसऱ्या फळासी ते भोक्ते ॥ १६ ॥ आईक संन्यास्यासी नदे
सुखप्राप्ति ॥ यें दोन्हीं फळें मीथ्या जाणती ॥ मीं स्त्रियेकुत्री जगती ॥ हे प्रतीती निश्चीती त्यां जाली ॥ १७ ॥ घो
ओ हा बहुरूपें विस्तारला ॥ तो मींची द्रष्टा साक्षार ॥ जाणोनि गुरुमुखें निर्धार ॥ माझें सुख साक्षात्कार पाव
लें ॥ १८ ॥ ते मद्रूपें मज पावलें ॥ मासतीं सुखें सुखरूप जालें ॥ सुखदुःख फळा तें मुकले ॥ यंवीं वुकले संसा
रा ॥ १९ ॥ संसार मायामय मिथ्याभास ॥ यांसी बोलीजे परमहंस ॥ जो एतां विवेदज्ञ विद्वांस ॥ विश्व
नीवास नीवासी ॥ २० ॥ ऐसी हे बयापद प्राप्ति ॥ सदृढ करा विगुरुभक्ती ॥ तेणें होय संसारनिवृत्ती ॥ ते चि
श्रीपती सांगतु ॥ २१ ॥ पहीलें सांगीतली सत्संगती ॥ तेणें जाली मत्पदप्राप्ति ॥ ते चि आध्यायांतें आंती ॥
करा विगुरुभक्ति सांगतु ॥ २२ ॥ श्लोक ॥ एवं गुरुपासनयैकभक्त्या विद्याकुठारेण शितेन धीरः ॥ विवृश्च
जीवाशयमप्रमत्तः संपद्य चात्मानमथ त्यजास्त्रं ॥ २३ ॥ टिका ॥ न करितां सद्गुरुभजन ॥ नोहे भववृक्षा
चें छेदन ॥ जरी कोटि कोटि साधनां ॥ आने आन केलीयां ॥ २४ ॥ भववृक्षातें छेदिती ॥ केवळ जाण गुरु
भक्ति ॥ आणि निर्मळ निर्निश्चीती ॥ जेवीं निजज्ञानकी मुरांति ॥ २५ ॥ दुरितें करावया दुरितां ॥ जे विगंगाज
ळीं सामर्थ्ये ॥ ते विभवभया भस्म करीत ॥ जाण निश्चीत गुरुभक्ति ॥ २६ ॥ पुरुक करितां सत्स्वत ग्रहण ॥ ॥१३॥
पाप स्वयें जाये पळोनी ॥ ते विकरितां गुरुभजन ॥ भवनी दैन्य स्वयें होया ॥ २७ ॥ हनुमंत देखतां दिठि ॥ ळ
भुतें पळती बारा वाटीं ॥ ते विगुरुभजन परिपाटीं ॥ पळे उठाउठि भवभयें ॥ २८ ॥ मरतां घडे आम
१६ विढारघावयाअकारासि ॥ कोणघरने मावत्यासि ॥ ते चि न्यस्त संकल्प संन्यासि ॥ त्याच्या निवासासि कोण नेमि ॥ १५

७ चुकल्याचोव्यावेगळ्यापत्रावरलिहील्या

तपान॥ तें मरणासी नआलें मरण॥ तें विंकरीतां गुरुभजन॥ जन्ममरण निमालें॥ २८॥ अंतीं आक्षरें हरि
म्हणतां॥ पाप राहाणें यमदुतां॥ तें वि सद्गुरु तें भजतां॥ हाणलाता भवभया॥ २९॥ चुकवावया भवनीं दळेण॥
चि मुख्य करावें गुरुभजन॥ हें श्रेष्ठसाधन॥ सभाग्य जाण गुरुभक्ति॥ ३०॥ कोण तो सद्गुरु कैसी भक्ति॥ ते
ऐसें कांहीं कल्पीसी चि लिहिलीं॥ तेली म्यां येथ्या निगुती॥ मांग तुज प्रती सांगीतलें॥ ३१॥ जो ब्रह्मपरनिष्टां॥
तां ष्टीं ष्ब प्रबोधनि समर्थ॥ तो वि सद्गुरु येथ॥ जाण निश्चीत उद्धवा॥ ३२॥ जो स्वरुपीं करि समाधान॥ तो
ची सद्गुरु सत्य जाण॥ त्या वेगळें सद्गुरुपण॥ हो वावया कारण आसेना॥ ३३॥ त्या सद्गुरुभजना चि परि॥
मेध तुज मीं सांगेनु नीधोतिं॥ सर्व कैंमी वासीरों॥ जो कां करि गुरुभजन॥ ३४॥ थोर मांडलीयां सांकडें॥ जें गग
श्री नगडगडुनि पडे॥ तें हिं न पाहे आणी कां कडे॥ नाम पुढें गुरुचें॥ ३५॥ कायावाचामनें॥ जो गुरु वांचुन आनेन
णें॥ तेसा चि भजे आनन्यपणें॥ गुरुभक्ति म्हणणें त्या नावं॥ ३६॥ पक्षीणी स्वें आपक्षपीलें॥ तें तिसी चीस्मरे
सार्वकाळीं॥ तें विजागरति स्वप्नसुषुप्ती मेळे॥ गुरुवेगळें स्मरेनां॥ ३७॥ मागें सांगीतलें भगवद्भजन॥ आतां व
सांगसी गुरुसेवन॥ नाहीं येकविध निरोपण॥ ऐसें विकल्प पण न धरावें॥ ३८॥ जो सद्गुरु तो चि मासी मुर्ति
निश्चयें जाण निश्चीतीं॥ विकल्प न धरावा ये॥ आथि॥ आनंन्यभक्ति या नांवा॥ ३९॥ येकाग्रता जें गुरुभ
जन॥ तें चि मासें परम पुजन॥ गुरुसी मज वेगळेपण॥ कल्पांतीं जाण आसेन॥ ४०॥ मासी ये ऐक्यता अ
ती प्रीती॥ जेणें आदरीली गुरुभक्ति॥ तो चि धन्य धन्य॥ त्रीजगतीं॥ भजती स्रष्टीं तितरें का॥ ४१॥ करावया
गुरुसेवा॥ मनं रपुढें देह धांवां॥ येकला कविन सर्व सेवा॥ ये स्हटें हावें उद्युत॥ ४२॥ सेवेच्या दोटरीं जाणता॥
आधिक चिलाये ठाण मान॥ आंगआंगडनि आंगवणा॥ सेवें माजी जाणा॥ विसावा त्यांसी॥ ४३॥ आस
चा वेचिया आवडी॥ आरायना आधंघडी॥ आवडी वेढा वढी॥ खडती गोडी गुरुभजनां॥ ४४॥ नीत्य करितां गु
रुसेवा॥ प्रेम पढि मरु न्हिनवा॥ सक्षावा विघाहांवा॥ गुरुचरणीं जीवावी कीलें॥ ४५॥ आळसु येवो नीवि
चि सरला॥ आसण केंचा ठावं गेला॥ गुरुसेवा संभ्रमें भुलला॥ घेवो विसरला विसावा तें॥ ४६॥ तां हानवि
७ गुरुभगवंत दोन्हि येक॥ येणें भावें निजनिष्टंक॥ भजे तो चि गुरुसेवक॥ येरु तो देखव अनुमानि॥ ४७॥

सरली जीवन॥ क्षुधा विसरली मीष्टान्न॥ करितां गुरुचरणीं संवाहन॥ नीद्रा जाण विसरला॥४८॥ जांभेया
॥१४॥ वयापुरती॥ सर्वही उरना रिती॥ तथें नीद्रेलागी कउती॥ नाहाव्या वरली मी केल॥४९॥ सुखिं सद्गुरुचें नाम॥
हृदयीं सद्गुरुत्वें प्रेम॥ देहीं सद्गुरुचें कर्म॥ आविश्रम आहिर्णीनिशीं॥५०॥ गुरुसेवे गुंतलें मन॥ विसरलो मना
चें आठवण॥ विसरला स्त्री पुत्र धन॥ मी कोण हें स्फुरेनां॥५१॥ नवलभजनाचा उत्सावो॥ भजतां नाठवे नि
ज देहा॥ येरसे कैचा लवलाह॥ निजात्मभावें गुरुचरणीं॥५२॥ ऐसा हि प्रारब्ध मेळा॥ अवचट जालीयां
वेगळा॥ तुटे प्रेमा स्वाजीव्हाळा॥ भजनें आगळा सद्भावो॥५३॥ गुरुचा आसतां जो ग्राम॥ तथें चीवसे म
ते नाधर्में॥ गुरुध्यानें स्वकर्मधर्म॥ सेवा संभ्रम सांडीना॥५४॥ गुरुमुर्त्तिची सेवु त्यासी॥ मुर्त्तिं बैसवि हृदयावकाशीं ते
मग नाना भजन विळासी॥ आवडी केसी भजना चि॥५५॥ चीन्मात्र पुर्णिमा गुरु पुर्णचंद्र॥ तकी आपण होये
आ तें चकोर॥ मग स्वानंद बोधाचें चंद्रकर॥ निरंतर स्वयें सेवी॥५६॥ सद्गुरु सुर्य केस्वी उगनिं आपणही
ये सुर्यकांतमणी॥ त्याचे नितेजं प्रज्वळोनि॥ स्वभावें माया वनी होळी करी॥५७॥ सद्गुरु कृपामृतास्योजे
हि॥ स्वयें तरंगु होय तेठाई॥ सबाह्यतर पा पाही॥ भावना हृदयीं भावितु॥५८॥ सद्गुरु कामधेनु कदिजाण॥
वत्सरुपें भावि आपणपें॥ आवडीचा रविबोध रसूना॥ स्वानंद पान्हा सेवितु॥५९॥ आपुला निजस्वामी जो
सद्गुरु॥ भावि निर्विकल्प कल्पतरु॥ त्याचे छायेसी बैसो निसात्वारु॥ मागवरु गुरुभक्ति॥६०॥ तनु स्वासक
क वृत्तिची सेवा॥ त्या चिकरा विगा देवा॥ ऐसें प्रार्थुनि सद्भावा॥ तावरु घ्यावा कृपानिधी॥६१॥ तेथेंस
तोषो निगुरुनाथें॥ वर दिधला वरदहस्तें॥ हरुषें वोसंडतु चीत्तें॥ धन्य मी वरातें लाधलो॥६२॥ ऐसी लाहो
नि वरद स्थीति॥ तेंवि सेवा आदरि आतिप्रीती॥ धन्य भाव धुरु गुरुभक्ति॥ नाना उपपती गुरुभजना॥६३॥
सद्गुरुचीं दाहा हि करणें॥ मन बुध्यादि आंतःकरणें॥ कीं पा मात्र त्यांच हाणें॥ ऐसें जीवें प्राणें भावितु॥६४ ॥१४॥
सद्गुरु जो जो भोग भोगीति॥ तो चि मी होईन निश्चीति॥ एवं मींचीयेकु गुरुभक्ति॥ दुजी स्थिती होंवा नेदि
॥६५॥ सद्गुरु जेथें उभे ठाकती॥ ते पायांतळीं मी चि क्षीती॥ सद्गुरु जेथें जेथें चालती॥ ते मार्गी त्विमा

तिमी होईन ॥ ६६ ॥ सद्गुरु चरणस्थिर रजकण ॥ मी विहोईन आपण ॥ सद्गुरु करिती आवाहन ॥ तें सींव्हासन
मीं होईन ॥ ६७ ॥ चरपोक्षाळणासी समस्त ॥ मी विउदक मिं चितस्त ॥ मी चैरण प्रक्षाळीत ॥ चरणतीर्थ मींसे च
मी विं ॥ ६८ ॥ सद्गुरुचे सींव्हासन ॥ तेंहीं होईन आपण ॥ पाविबे सतें आसन ॥ तेंही मीं जाण होईन ॥ ६९ ॥ सद्गु
रुसी स्नेह लागे ॥ तें मीं होईन सर्वांगें ॥ गुरुसी वाटें गा व्या पुढें मागें ॥ मृदुलों सवेगें मी होईन ॥ ७० ॥ मन निर्चा उ
ऐसा आवांका ॥ सद्गुरुच्यासी दुपादुका ॥ त्या मीं विहोईन देखा ॥ नेंदि आणी कां आतळों ॥ ७१ ॥ मीं होई
न गुरुवास्त्वास्तो स्वोसावें गें बाहे तितिचेन नाव्हा ॥ गुरु घेतील ज्या सुवासा ॥ त्या त्या विळासा मीं होईन ॥ ७२
गुरु आवलोकी तिवु पादृष्टि ॥ त्या दृष्ट्या ति मी होईन ॥ श्री गुरु देखती देखणीं पुरी ॥ तें मीं उठाउठी होई चि
न ॥ ७३ ॥ गुरुसी आवडे तें निरोपण ॥ तें मीं श्रवणीं होईन श्रवण ॥ आथवा जें स्वचलें जें कीर्तन ॥ तें गातां
गायन मीं होईन ॥ ७४ ॥ सद्गुरु जथं करिती स्नान ॥ तें मीं आंग स्पर्शोचें जीवन ॥ गुरु करिती जें आचमन ॥ तें
हीं जाण मीं होईन ॥ ७५ ॥ सद्गुरुसी करिते विलेपन ॥ तें मी होईन सुगंधचंदन ॥ चरणीं आर्पिति सुमन ॥ मीं
चीजाण होईन ॥ ७६ ॥ गुरु परिधान करिती वास ॥ तें मीं होईन सुवास ॥ गुरुचरण पुसाव्या त्यास ॥ तेंही धुतवास
मीं होईन ॥ ७७ ॥ सद्गुरु करिति भोजन ॥ तथें मीं चि ताट मीं चि आंन्न ॥ सरस स्वादु पक्कान्न ॥ पक्कीकर जाण. किवा वैराग्य[illegible]
आ मीं होईन ॥ ७८ ॥ वै मथुनियां सारा मिथ्या ॥ नवनीत वैराग्य आग्नीं संतप्त ॥ भोजनीं मुख्य घृत ॥ मी [illegible]
ख होईन ॥ ७९ ॥ पतिं पाकीं स्वादिं आपण ॥ सर्वेच विवेकावण ॥ मीं होईन वरिलवण ॥ नुन्य तें पुरणें गुरु करिति ॥ ८० ॥
गुरु करिती प्राशन ॥ तें मीं होईन जीवन ॥ सद्गुरुचें धालेपण ॥ तें उद्गारें मीं होईन ॥ ८१ ॥ गुरुसी जें जें गोड जाण
लागे ॥ तें मीं पदार्थ होईन ॥ आंगें सद्गुरुची ज्या विरुची सांगें ॥ तें मीं सर्वांगें होईन ॥ ८२ ॥ सद्गुरु अंत्तव
ति जेथां ॥ मीं चि शुद्धोदक मीं चि तस्त ॥ सीतारुळा गती जेथ जेथ ॥ तेंहीं मीं समस्त होईन ॥ ८३ ॥ गुरुसी आ
र्पिती जें फळें ॥ तें मीं होईन तत्काळें ॥ गुरु आपेंपें सकळ फळें ॥ फळस्वे फळ मीं होईन ॥ ८४ ॥ गुरु करिती कृ
ताहतेन ॥ तें मीं होईन शुद्धचंदन ॥ मुखवासी सुवासपण ॥ मीं चि जाण होईन ॥ ८५ ॥ घ्यावया सद्गुरुचे

वि उछीष्ट मजँ मोटाल वल्लवाटा॥ मंजर होउनियां ताटा॥ वरचवाटच्या टिनु॥८६॥ फळाशा फोडुनियां फोडी॥
॥१५॥ वासनासी राकाढुनि विडी॥ दिघोनियां सद्गुरुचे तोंडी॥ तो बालगोडी मीं होईन॥८७॥ जाळोनि आहं कटिण
गाळीच पणा॥ मीं होईन शुद्धचुना॥ वातीपतिपक्के लागोनि पाना॥ सद्गुरु वदना पावेन॥८८॥ सर्व साराचें सुसार॥
तो मीं होईन खदिर॥ सद्गुरु मुखिं रंगाकार॥ मी विसाचार रूपाभेन॥८९॥ सद्गुरु मुखिचें पवित्र पीक॥ करि
(मुखाचे. स्याव रि मीं घेईन देखा॥ पीकदानिचें सुख॥ तें आवस्यक मी होईन॥९०॥ गुरुचा उगाळु घ्यावया देखा॥ मी होई
न आंगवला सेवका॥ नांतरि लळेवाड बाळका॥ गुरु आंकीं देख मी होईन॥९१॥ सद्गुरु मुखींची जे कथा॥ ते मींआ न
क्षेरें होईन तत्वता॥ आक्षरिं आक्षर आक्षराथा॥ मीसी सर्वथा होईन॥९२॥ मासी या गुराची सुमनमाळा॥
आवडी घालीन गुरुच्या गळां॥ गुरु सेलीतिलीळाकमळा॥ पाकरकमळा मीं होईन॥९३॥ गुरुसी नीरांजन करि
भि ती॥ तैं निजतेजें उजळीन ज्योती॥ गुरु जे रांप्रकारवें वालतीं॥ ते दिपिका दिप्ति मी होईन॥९४॥ जीवभावाचें निंबलो
णा॥ गुरुसी करिन मी आपणा॥ ईडपीडा घेईन मीं जाण॥ ते लोण लक्षण मज लागो॥९५॥ मीं छत्र मीं छत्रकार॥
मीं चवरें मीं चवरधर॥ मी विंझणा मीं विंजणावार॥ गुरुचा परिवार मी होईन॥९६॥ गुरु करिती आरोहण॥ तो
मी होईन श्यामकर्ण॥ गुरुचा भार भारसाहाव्या जाणा॥ वाजीवाहन मीं होईन॥९७॥ गुरु पुढें मीं भाट सुभट॥
गुणवर्णनि मीं गर्जतु घडघडाटु॥ गुरु ग्रहीं वांती पाटु॥ पढता भटु मीं होईन॥९८॥ मीं बारिं मीं केरुनि॥
मीं हुडपी मीं फुलारि॥ मीं झाडणा मीं खीराहि॥ द्वारपाळ द्वारिं मीं होईन॥९९॥ गुरु जेथें देती आवधान॥
ते तेंकाळीं मी होईन जाण॥ गुरु वेगळें आधिक्षण॥ गलीयां प्राण तत्क्षिनचें॥१००॥ गुरु सांगती जे जे कथा॥
तेथें मीं होईन सादरश्रोता॥ ते गुरुरूपा मी होईन वक्ता॥ निजात्मता बोलीका॥ गुरु गंभीरदान देता॥ लि
मांगतें मीं होईन [illegible] तेथ॥ गुरुचे निजगुज समरस्ता॥ कविता येकांत मीं होईन॥२॥ गुरु बैसती सावकाश॥ ॥१५॥
तो मीं होईन आवकाश॥ गुरु हृदयीचें चीदाकाश॥ निरावकाश मीं होईन॥३॥ गुरु बैसती आसणा॥ ते
मीं होईन सुखासन॥ तें मी वीवाहन आपण॥ भोई होईन चालणा॥४॥ स्वामी सुनियादिठि॥ चपळपा

उलखें नटिं। चालेन मीं उठाउठिं। धुरेसी गोष्टी सांगत॥ ४॥ आंतुला दृष्टी पुढील चाली। गे। खिंवें पाउल उग
उनि घाली। उंच निंच भुमीची खोली। चुकउनि चालीं चालेना॥ ५॥ संकल्प विकल्पाचे सोको। होते वाम सव्य
याते आनेक। ते आवरूनि देखा। पाहात श्रीमुख चालेन॥ ६॥ न चुकेतां निजमार्ग। नाहालतां धुरेचें आंग॥
न करितां आरीकांचा पांग। भोईं मी चागलो ईन॥ ७॥ सुखासनाचे निपडी पाउं। चालतां सुख आ
धीक वाढे। मागील सुउ काढुनि पुढें। सुख सुखाउ पडि पाउं। चालतां सुख आधिक वाढे। मागील स
उ काढुनि पुढें। सुख सुखाउ चालेना॥ ८॥ चढएं पडएं आडखळेएं। दउकएं फउकएं आडकएं। सा
ण भाळे निनीचएं। टकेपएं चालेन॥ ९॥ उतरिं सीरीं खांदीं कोपरिं। मागील वरी पुढें धरि। दृष्टी ठेउनि पायां
वरि निर्विकारिं चालेन॥ १०॥ आदि मुरडी उलटलोट। धामकापपडेमेट। आधार धरुनि सुभट। चढ
ति वाट चालेन॥ ११॥ उलंघुनि कामाचा पाया। आवरूनि क्रोधा चालोय। सुकउनि खोळंब्याची वाट। धुरे
सकट मीं चालेन॥ १२॥ समतेची वोल प्रबळ। तें गाइरती गुंती सबळ। तेथें न मरखतां पाउलें। लंघुनित उ
काळ मि जाईन॥ १३॥ माहनदीचे थोर कडाडी। माजी सबळ जळें प्रवाह वोढी। सीतां डांन लागतां मींका धूर
ग दि। परापर थडीत तत्काळ॥ १४॥ दृष्टि ठेउनि स्वामीं केडे। संवें चालतां मी पुढें। भोई होउनि दोइं कडे। सु
मि उसुउ काढीन॥ १५॥ एवं मी त्रिं मागें पुढें। सुखाचें निसुरवाटें। स्वामीची निज निद्रा न मोडे। तेणें पडिपोरु सना
वाहेन॥ १६॥ उविष्ठआन्नाचा पासणें। आठ पाहार स्वा जागणें। सदा गुरु गुरु करितं जाणें। गु
रुद्वारिं सुणें मी होईन॥ १७॥ विजाती देखोनि नयना। सोहंभावें भुंकेन जाणें। भजन थाळोरां बैसणें।
गुरुद्वारिं सुणें मी होईन॥ १८॥ ऐसी ऐसी या भावना। गुरुसेवें लागीं जाणें। आतीचायें आवडी म
नानाना विकंचना विकंवी॥ १९॥ जरी देववरें दुरिगेला। पतिताभावबळें जवळी आला। गुरुसेवेसी
जाजीवें विकिला। तात्रूपत्र पावला सद्विद्या॥ २०॥ आसा जवळी आथवादुरि। परि गुरुभक्तीची आव
डीभारि। जी वितेठविलसेवव ति। गुरुद्वारिं भजनासी॥ २१॥ ऐसी गुरुभक्तिसी सादर। चढत्या आ

१६ सेजेसुराव्यागोठी ॥ तेथेनव्हावें द्वैत दृष्टि ॥ येरयेरा जाल्या भेटी ॥ दोन्हि सेवटीं दिकाळलीं ॥ २१ ॥
कडी येकाग्र ॥ तोचीसद्धीधालक्षुरीवास्त्रा ॥ गुरुकृपाकुठार पै पावे ॥ २२ ॥ लाउनि वैराग्याचे साहाणें ॥
॥१६॥ प्रत्यावृत्तिबोधसाहणें ॥ वास्त्र केलेंजी सनाणें ॥ तो क्षणपूर्ण आतीसज्जा ॥ २३ ॥ मा शास्त्र सज्जीलें निजदृष्टी ॥
दृढधरिलें ऐक्यत्वमुष्टि ॥ वास्त्रशास्त्रधरायकीं गांठी ॥ उठउठिकेकेनिभवछेदा ॥ २४ ॥ दृढ साधुनियां
वि आवे ॥ निजबळें घालीतो घावो ॥ जाला भववृक्षा अभावो ॥ घायेंवीण पाहो छेदिला ॥ २५ ॥ जीवेंवैग्रा वि
या स्थिवासनांत ॥ ते छेदा वि निजकल्पना ॥ तो विभववृक्षास्वाछेदु जाणा ॥ सावधान चीत्तरती ॥ २६ ॥ जाली
यां चैतन्यपदप्रासी ॥ सकळसाधनें सहजें जाती ॥ भोज निजोली या पुरेत्तसि ॥ ठाईं चीरा हातीं पक्वान्नें
॥ २७ ॥ परमतत्त्व सिद्ध पावल्यां पोटीं ॥ आमतहींपरिनलविवाठीं ॥ तंवि ब्रह्मपद पावल्यां पाठीं ॥ साधनअ
टारिसांडाव्या ॥ २८ ॥ हा विभावोधकनिवीतीं ॥ मागां सांगीतलें तुजप्रती ॥ सांडीसांडीं साधन विपती ॥
प्रवत्तिनिवत्तीसमृवेत ॥ २९ ॥ पावलीयां परब्रह्मा ॥ मीथ्यावेदोक्तसकळकर्मी ॥ मीथ्या आश्रमादिवर्णधर्म ॥
हें सांगीतं वर्मेक मींचीं ॥ ३० ॥ स्वप्नीं चालतां लवडसवडी ॥ जो आडखळुनि पडीला आडीं ॥ तो जागा होउनि
आपणीयां तेकाढी ॥ तैसी वर्था वादि साधनां ॥ ३१ ॥ पीक आलीयां घुमरी ॥ तैसेती कोण्ही नांगर न धरी ॥
गजांत लक्ष्मी आलयां घरीं ॥ भीक दारोदारी कोण मागे ॥ ३२ ॥ हा तो लागलीयां निधान ॥ नयेनि को
जाणनिश्चीतिउपवा ॥ ३३ ॥
ण घाली आंजन ॥ साधलीयां निजात्मज्ञान ॥ वर्था साधन कोण सोसी ॥ ३३ ॥ आंगीकार निज्ञानत्रा
कीं केलीसंसारनिवर्ती ॥ तरि हित्यागावि निजरती ॥ आग्निस्तव निपजे आन्नो ॥ तंवा फनजीरतां परमा
न्न ॥ पोळी आवेषतापूळेना ॥ पाधि तेंहीं जाणाव विनेंदी ॥ ३४ ॥ आंब्या पाडु लागला जाणा ॥ तरि आंगीं
आसे आम्लपण ॥ सेजे मुरालीयां मघमघा ना ॥ स्वा रवतां घ्राणत्व विसांगे ॥ ३५ ॥ पौरां त्रेजी एकी निकड
जव डी रणांगणीं ॥ उभविली गुढी ॥ वास्त्रें सीकवचें न फेडी ॥ तंव विश्रांती गा ढिनपावि जो ॥ ३६ ॥ गुरोदरें प्र सि ॥१६॥
सुती होय ॥ पुत्रजन्में सुखावली ठाया ॥ तेही बाराबळी जें पाळे ॥ ते भोगुं लाळे पुत्रसुखा ॥ ३७ ॥ पुरुषनि
मानियां जायेस्पादे हावें दळन होय ॥ तरीं आवरों षसुतक राहे ॥ तगलीयां होय निजसुद्धि ॥ ३८ ॥ तेवि
४ टिकाळलिसे जे घालिति ॥ तल्सें गेआणिकेनासति ॥ निश्चळ राहिल्या येकांति ॥ परिपाक इतिप्राणसांगे ॥ ३९ ॥

जाउनियां अज्ञान । उरला जो ज्ञानाभीमान । तो हि त्यागीलीयां जाण । वीस माधान स्वानंदें ॥ ४१ ॥ खेरा
चा सुळे न खता मारि ॥ मां कायें चंदनाचा आन करि । तेविं आभिमान दोहीं परि । बाधकता धरि ज्ञानाज्ञानें ॥ ४२ ॥
लोखंडाचि बेडी तोडि । मां आवडी सोनियांची जडी । चालतां तेहि तैसीं आडी । बाधा रोकडी जैसी तैसी ॥ ४३ ॥ च
ब्रह्मोहमस्मी हा आभीमानू । शुद्ध ब्रह्म न व्हे जाण । आहे परी तोही कठिण । तेंही लक्षण आवधारिं ॥
॥ ४४ ॥ जळापासुनि लवण होये । तें जळीं वेंजळीं विरोनि जाये । मा तिजा लेतें कठिण पाहे । उदकीं हीं न
जाये विरोनि ॥ ४५ ॥ मुक्तपणें मोलाचें दलें । तें वनिता आंधारिं फांसा पडीले । मुक्तेचीपरि नात्रा आ
लें कठिण केलें आभिमानें ॥ ४६ ॥ तेविं अज्ञान अभिमान आहे । तो सर्वथा तत्काळ जाये । ज्ञानाभीमा
न कठिण पाहे । गोवित आहे मुक्तेलें ॥ ४७ ॥ अपक्क घट तत्काळ गळे । तो पक्विचा पक्विसी मीळे । आ
जी लेखा परतें आतीकाळें । पक्विसी न मीळे कठिणत्वें ॥ ४८ ॥ प्रपंच अज्ञानें जाला लाठा । ज्ञान अज्ञा
नाचा सत्व बाटा । फेडुनि कांटे निकांटा । दोन्हीं आव्हाटा सांडावें ॥ ४९ ॥ जरि सांडीले वाट वरि । तरि आक्वटें
आपणासी बाधुक रि । यालागीं सांज वंदुरि । निजनीधीरि हात्यागु ॥ ५० ॥ जेथवरिं आहंपण । तितुकेंहीं
:शे बाधक जाण । शुद्धाशुद्ध आभिमानु । निसज्ञान सांडीति ॥ ५१ ॥ उद्धवा तुज करितां माझी भक्ति । जाली
माझ्या निजपदा विश्रांति । आतां नाना साधनउपपत्ती । वा शास्त्रवीमती कां करिसी ॥ ५२ ॥ सद्भावें करितां माझें
भजन । तुं जालासी ब्रह्मसंपन्न । आतां सहित्यादि सर्वे साधन । वा शास्त्रश्रवणेंसीं सांडीं ॥ ५३ ॥ ब्रह्मरसादुध
वट्टरस ज्या ये श्लोकीचें हें सांग बिजा । विषदत्सांगीतलें म्यां तुजा । निजगुज हृदयस्थ ॥ ५४ ॥ सकळ साधनां
श्रेष्ठ साधन । ही व्यासी स द्गुरुचें भजन । तेणें पावे ब्रह्म समाधान । सत्य जाण उद्धवा ॥ ५५ ॥ जो भा
वें भजें गुरुभजनि । तो नांदे सच्चिदानंदभुवनि । हें सत्य सत्य माझी वाणी । विकल्प कांहीं न धरावा ॥ ५६ ॥
ऐसे बोलोनि श्रीहरि । आवडी व्याहि बाह्या पसरि । उद्धवातें प्रीतिकरि । हृदयीं धरि स्वानंदें ॥ ५७ ॥
देवें सद्भक्ताक्षेम दिधलें । निजहृदयीं हृदय येक जालें । सांगणें पुसणें सहज ठेलें । बोलणें बोलें माझी

लें ॥५८॥ हुं वाचा पडी लें मौन ॥ जीउ विसरला जीवपण ॥ येका तुटला जनार्दना ॥ स्वानंदघन सद्भक्ता ॥५९॥
(१)॥ तेंवी सद्भक्तीचा भावार्थ ॥ विशद बोलीला बाराव्यांत ॥ निजभावें श्रीकृष्णनाथ ॥ नित्य प्राप्त भाविकां
॥५६०॥ निजात्मप्राप्तिचें कारण ॥ केवळ भावार्थु की जाण ॥ भावार्थावेगळें साधन ॥ वृथा जाण परिश्रमु
ला ॥६१॥ जप तप यज्ञ दानें ॥ भावार्थीं गिळ्करणें ॥ तो भावार्थु लाहिजे जेणें ॥ धन्य जीणें तयाचें ॥६२॥ धन्य
नरदेहाचि प्राप्ति ॥ धन्य साधुचि संगती ॥ धन्य ते भावार्थी ॥ जे भगवद्भक्तीं रंगले ॥६३॥ जे रंगले भग
वत्पंथा ॥ त्यांचें चीत विसरे विषयावस्था ॥ ते हा सगतिचि कथा ॥ उद्धव श्रीकृष्णनाथा पुसेल ॥५६४॥
तें आती रसाळ निरोपण ॥ केवळ शुद्ध ब्रह्मज्ञान ॥ श्रोतां द्यावें सावधान ॥ येका जनार्दन विनवितु
॥५६५॥ इति श्रीभागवतें महापुराणें येकादश स्कंदें श्रीकृष्णउद्धवसंवादे गुह्यज्ञाननिरोपण ॥
नाम येकाकार टिकायां द्वादशोध्याया: ॥ १२॥ श्लोक ॥२४॥ टिका ॥५६५॥ एवं ॥
(छ)॥ ॥ (छ)॥ ॥ ५८९ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीराम ॥ (छ)॥ ॥ (छ)॥ ॥

```
[OrderDescription]
,CREATED=02.03.20 10:17
,TRANSFERRED=2020/03/02 at 10:21:33
,PAGES=35
,TYPE=STD
,NAME=S0002929
,Book Name=M-2795-SHRIMAD BHAGWAT MAHAPURAN BARAVA ADHYAY
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
```

```
FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,
```